

חזרות קצין חיל המשטרה הצבאית הראשי

חזרה מס' 5002

עמוד 1 מתוך 31

נובמבר '20

חקירת הפרונטלית

כללי

1. הסמכות לזימון עדים למצ"ח מעוגנת בפקודת מטכ"ל 33.0304 בדיקה וחקירת מצ"ח. כמפורט בפקודה, מחויב כל חייל בשירות פעיל להתייצב למתן עדות בפני קצין בודק, קרי רשויות החקירה לעניין יחידת מצ"ח.

זימון חיילים בשירות צבאי פעיל

2. **זימון חיילים בשירות סדיר/קצינים זוטרים (עד דרגת סרן) למתן עדות** – חייל בשירות סדיר או קצין זוטר (עד דרגת סרן) יזומן למתן עדות במצ"ח בתיאום מול מפקדו הישיר, ובאם עלה הצורך מול מפקד בדרג פיקודי גבוה יותר. ברם, בהתאם לשיקול דעת מפקד הבסיס, ניתן לזמן קצין בדרגת סרן בתיאום ישיר מולו, בהתאם לנסיבות העבירה הנחקרת, צרכי החקירה ואופי עדותו.

3. **זימון קצינים בכירים (דרגת רס"ן ומעלה) למתן עדות** – קצין בכיר (דרגת רס"ן ומעלה) יזומן למתן עדות במצ"ח בתיאום ישיר מולו. ברם, בהתאם לשיקול דעת מפקד הבסיס, ניתן לזמן קצין בכיר באמצעות אחד מדרגי הפיקוד האמונים עליו, וזאת בהתאם לצרכי החקירה ואופי עדותו. כל אימת זימונו של קצין בדרגת סא"ל למתן עדות, יבוצע הזימון על-ידי מפקד הבסיס, בידיעת מפקד המרחב.

4. **זימון חיילים בשירות סדיר/קצינים זוטרים (עד דרגת סרן) לחקירה באזרח** – בהתאם למפורט לעיל, חייל בשירות סדיר או קצין זוטר (עד דרגת סרן) יזומן לחקירה באזרח בתיאום מול מפקדו הישיר, ובאם עלה הצורך מול מפקד בדרג פיקודי גבוה יותר.

5. **זימון קצינים בכירים (דרגת רס"ן ומעלה) לחקירה באזרח** – זימון קצין בכיר (דרגת רס"ן ומעלה) לחקירה באזרח, תבוצע מול מפקדו של המפקד של הקצין (שתי רמות פיקוד מעל), ובו תימסר הודעה על הזימון בלבד, ללא אזכור מהות החשד. יתרה מכך, זימונו של קצין בכיר, בדרגת סא"ל ומעלה, לחקירה באזרח תהיה לאחר קבלת אישור מפקד מצ"ח בהתאם למפורט להלן. מכוח האמור: קצין בדרגת רס"ן (מ"פ/רמ"ד) יזומן מול מפקדו בדרגת אל"מ (מח"ט/רמ"ח); קצין בדרגת סא"ל (מג"ד/רע"ן) יזומן מול מפקדו בדרגת תא"ל (מאוי"ג/רח"ט/מפקד חיל); קצין בדרגת אל"מ ומעלה (מח"ט/רמ"ח ומעלה) יזומן מול מפקדו בדרגת אלוף (אלוף פיקוד/ראש אגף).

6. **אופן הזימון** – הזימון, כמפורט בפקודת מטכ"ל 33.0304, ייעשה באופן הבא: "החזמנה תהיה בכתב, חתומה על ידי הקצין הבודק ותועבר לחייל באמצעות קצין השלישות של היחידה בה מוצב החייל המוזמן. בנסיבות לשיקול דעת מפקד הבסיס, להימסר הזמנה בעל-פה (ובכלל זה בטלפון), אשר תאושר בכתב לפי הצורך".

חזרות קצין חיל המשטרה הצבאית הראשי

נובמבר 20' עמוד 2 מתוך 31 הוראה מס' 5002

7. **זימון טלפוני** – לצד האמור, ובהתאם לשיקול דעת מפקד הבסיס, ניתן כאמור לזמן חייל לעדות מצ"ח באופן טלפוני, כמפורט לעיל מול מפקדיו. בעת הצורך ובמידה ויחידת החייל המזומן מבקשת זאת, יש לגבות הזימון באמצעות זימון לסור לחקירת מצ"ח שישלח לדוא"ל של המפקד דרכו זומן החייל.

8. **אי התייצבות לעדות/חקירה באזרח** – כל אימת בו לא התייצב חייל למסירת עדות/חקירתו, יש לזווח על כך באופן מיידי לדרגי הפיקוד ביחידתו, לטובת בירור הסיבה לאי הופעתו ולדאוג להתייצבותו המהירה או הבאתו לבסיס מצ"ח. במקרים חריגים בהם חייל אינו מתייצב לאחר פניות חוזרות, יש לערב מפקד מרחב ופרקליט רלוונטי, ובמידת הצורך לעכב ואף לעצור החייל.

עדות/חקירות בכירים/שוטרים צבאיים

9. **שרשרת אישורים** – חקירת בכירים (דרגת סא"ל ומעלה) או שוטרים צבאיים באזרה, תיעשה באישור מפקד מצ"ח, בידיעת הקמצי"ר. במקרים רגישים, בהתאם לשיקול דעתו של מפקד המרחב, יועבר עדכון בדבר החקירה לפרקליט הצבאי הראשי.

10. **תחלקת האישור** – מפקד הבסיס יעביר בקשה מופרטת לאישור למפקד המרחב הרלוונטי, זאת באמצעות הדוא"ל. בקשה זו תועבר לאחר אישורו, במידה וניתן, לענף מודיעין וחקירות, ומשם תועבר לאישור מפקד מצ"ח. מפקד מצ"ח יעדכן הקמצי"ר בחקירה. החקירה תבוצע אך ורק לאחר קבלת אישור רשמי וכתוב ממפקד מצ"ח.

11. **אישורים דחופים** – במקרים דחופים בלבד, יאשר מפקד המרחב טלפונית את החקירה מול מפקד מצ"ח. לטובת ייעוד הבקשה והאישור, יש לגבות האישור הטלפוני באישור כתוב כפי שפורט לעיל.

12. **עדות בכירים** – בכל גביית עדות של קצין בדרגת אל"ם ומעלה, יעודכן מפקד המרחב שיעדכן את מפקד מצ"ח באופן מיידי, בטרם גביית העדות.

זימון אזרחים/חיילים משוחררים

13. **הסמכות לזימון אזרחים** – סעיף 256 לחוק השיפוט הצבאי מסמיך קצין בודק, קרי כל חוקר מצ"ח, לגבות עדות מכל אדם שעדותו עשויה, לפי דעתו, לסייע לבירור העובדות והנסיבות של המעשה המהווה את העבירה הנבדקת, ורשאי הוא לחקור את העד ולרשום את דבריו.

14. **אופן הזימון** – טרם זימון אזרח או חייל משוחרר למסירת עדות/חקירתו במצ"ח, יש לוודא את שיוכו לאירוע המדובר וכי עדותו בעלת חשיבות לתיק החקירה. עד שחנן אזרח יזמן למתן עדות על-ידי יצירת קשר ישיר עמו, בגיבוי משלוח זימון רשמי לסור לחקירת מצ"ח. הזימון הכתוב יישלח

חזרות קצין חיל המשטרה הצבאית הראשי

נובמבר '20 עמוד 3 מתוך 31 חזרה מס' 5002

באמצעות הדואר-האלקטרוני, או באמצעות דואר רגיל לכתובת ביתו/עבודתו של האזרח. ניתן להיעזר ברכזי הסיור, בתחנות משטרת ישראל במרחב מגוריו של העד, לטובת מסירת הזימון ליעדים אלה. לחילופין, ניתן להעביר הזימון לעורך-דין המייצג העד, לאחר קבלת ייפוי כוח.

15. **מקום גביית העדות** – יש לזמן האזרח למסירת עדותו/חקירתו בבסיס מצ"ח המטפל בתיק הרלוונטי, או לבסיס מצ"ח הקרוב למקום מגוריו באמצעות דו"ח פעולה. במידת הצורך ובהתאם לנסיבות עדותו/חקירתו, נשוא החקירה ושיקול דעת מפקד הבסיס, ניתן לזמן האזרח למסירת עדותו/חקירתו בתחנת משטרת ישראל הקרובה למקום מגוריו. חל איסור מוחלט על גביית עדותו/חקירתו של אזרח בבית מגוריו או בכל שטח ציבורי שאינו כאמור בבסיס מצ"ח או תחנת משטרת ישראל.

16. **נסיבות מיוחדות** – ככלל, יש להתחשב בצרכי האזרח, בהתאם לנסיבות, צרכי החקירה ומעורבותו, ולתאם המועד לגביית עדותו/חקירתו בהתאם לצרכיו ולוח-הזמנים האישי שלו, ובאופן שלא יביא לפגיעה בקידום החקירה ובלוח-הזמנים של בסיס החקירות. יש לגלות רגישות יתרה כשהמדובר בזימונו של אזרח, בפרט בענייני לימודים, תעסוקה, שהות בחו"ל, נסיבות משפחתיות חריגות, נסיבות בריאותיות חריגות וכל אירוע אחר המצריך הפעלת שיקול דעת נוסף ומיוחד טרם הזימון.

17. **אי התייצבות לעדות** – עד אזרח המתחמק מלהיחקר על-ידי מצ"ח, או המסרב לכך באופן גורף, יזומן על-פי צו משטרת ישראל לתחנת משטרת ישראל, זאת בסיוע ותיאום מול רכז הסיור או רכז החקירות של תחנת משטרת ישראל במרחב מגוריו של האזרח. במידת הצורך, יש לגבות הצו של משטרת ישראל בצו לסור לחקירת מצ"ח (קישור יתווסף בהמשך).

18. **חכנות מקדימות** – מקום בו זומן עד אזרח, יש לדאוג לתיאום הגעתו מראש עם תחנת משטרת ישראל הרלוונטית או עם מפקדת המחנה בו ממוקם בסיס מצ"ח הרלוונטי. יש לדאוג מבעוד מועד לאישור מסודר לכניסתו של העד, וכן לחדר חקירות נוח וסטריילי לצורך הליך גביית העדות. יום טרם העדות, יש לוודא מול העד שאכן עתיד להתייצב.

19. **תשלום לחשוד אזרח** – מידה וזומן אזרח לחקירה באזהרה, הוא אינו זכאי להזנת יום מילואים (ימ"מ) או להחזר הוצאות, זאת לאור ההקבלה אל מול המתקיים במשטרת ישראל, שם חשודים הנחקרים באזהרה גם כן אינם זכאים לדמי בטלה ולהחזר הוצאות נסיעה. במידה וזומן אזרח לחקירה באזהרה אגב אירוע מבצעי, וקיימת בתיק חוות דעת לסגירה, לאחר פנייתו לעתכ"א מילואים יוזן לו יום מילואים בדיעבד. יובהר כי אם הוגש בעניינו של האזרח כתב-אישום או שהועבר לשיפוט בדיון משמעותי, לא יהיה זכאי להזנת יום המילואים. יום המילואים לא יוזמן מתוך סל הימ"מ של יחידת מצ"ח.

חוזרות קצין חיל המשטרה חצבאית הראשי

נובמבר '20 עמוד 4 מתוך 31 חוראה מס' 5002

20. **תשלום לעד אורח (חוזר חוצאות)** – התייצב עד אורח או חייל משוחרר לשם מסירת עדותו, יהיה זכאי לדמי נסיעתו באוטובוס, ברכבת, ובמקרים יוצאים מן הכלל, בכלי-רכב אחר. כמו כן יהיה זכאי לשכר בטלה או לשכר מומחה ולדמי לינה, כפי שייראו בעיני הגורם בפניו העיד, ובלבד שהסכומים שייקבעו לא יעלו על סכומי המקסימום המפורטים בפ"מ 35.0313 ובכפוף להצגת שוברי קבלה מקוריים בדבר הנסיעות ומילוי טופס הצהרה (קישור יתווסף בהמשך).

21. **גיוס עד אורח לשירות מילואים פעיל** – אין להיענות לתנאים המציבים עדים אזרחים לגיוסם ליום מילואים, כתנאי להגעתם לחקירה. במקרים מהסוג האמור, יש להבהיר לעד כי הינו זכאי להחזר הוצאות נסיעה ו/או אובדן יום עבודה בגין הגעתו לגביית עדותו.

22. **מסמכים מדרשים לתשלום לעד אורח** – אורח שמסר עדות בבסיס מצ"ח או תחנת משטרת ישראל, ימסור לחוקר את כרטיסי הנסיעה (רכבת/אוטובוס) המקוריים, שיצורפו על גבי טופס תשלום לעד אורח (קישור יתווסף בהמשך), לצד אסמכתאות נוספות במידה וישן. ההצהרה תכלול בנוסף את פרטי תיק החקירה והגעתו של העד לשם מסירת עדותו, תאריך התייצבותו, תאריך סיום עדותו, פרטי העסקתו (דמי הבטלה אשר נגרמו לו עקב שהותו בבסיס החקירה), דרישת תשלום, כתובתו הפרטית, הצהרה ברורה שבעת העדות לא קיבל כל תשלום שכר-עבודה ופרטי חשבון בנק. יודגש כי ללא אסמכתאות מקוריות וטופס הצהרה עם חתימתו המקורית של העד, לא ניתן יהיה להעביר תשלום לידיו. משכך, יש להצטייד בטופס הצהרה עם הגעתו של הנחקר מבעוד מועד.

23. **תחליף תשלום החוצאות לעד אורח** – הטופס יועבר יחד עם המסמכים הנלווים (קבלות, כרטיסים וכיוצא באלה) למפקד המרחב הרלוונטי לאישורו וחתימתו. לאחר מכן, יועברו כלל המסמכים המקוריים לענף חקירות ומודיעין במפקדת מצ"ח. העותקים יתויקו בתיק המשנה והעברתם תתועד באופן מדוקדק ביומן החקירות. לאחר אישור הסכום לתשלום במפקדת מצ"ח, יועברו המסמכים למשרד הביטחון, האמון על העברת התשלום ישירות לחשבון הבנק של העד האזרח.

24. **פירוט סכומים לתשלום** – עד המגיע עם כלי רכבו הפרטי/מצהיר על אובדן יום עבודה יקבל החוזרים על פי הטבלה שלהלן, בהתאם לפקודת מטכ"ל 35.0313 וחוק סדר הדין הפלילי, תשל"ד-1974, סעיף 10. יובהר כי יש לבצע מזכר הבחרה מול העד, במסגרתו יפורט שהאחרון מבין שלא יקבל החזר מלא על הוצאות הדלק/ אובדן יום עבודה חלקי/מלא, אלא בהתאם למתחייב בחוק.

חוראות קצין חיל המשטרה הצבאית הראשי

נובמבר 20' עמוד 5 מתוך 31 חוראה מס' 5002

מספר סודר	דמי עדים – מירוט	גובה תשלום מקסימלי
1.	דמי נסיעה	מחיר נסיעה בפועל הלוך ושוב בחתאם לכרטיסי חנסיעה
2.	שכר בטלה	
א.	שכר בטלה להתייצבות (עד 4 שעות)	עד 102 ₪
ב.	שכר בטלה ליום התייצבות (מעל 4 שעות)	עד 206 ₪
3.	דמי ליטח לכל לילח שעל העד ללן מרוץ לביתו	
א.	אם העד המציא קבלה	בהתאם לקבלה עד 134 ₪
ב.	ללא קבלה	עד 44 ₪
4.	שכרו של מומחה	
א.	כשהעדוּת לא הצריכה עשיית עבודת מומחה לצורך העדות.	עד 44 ₪
ב.	אולם אם מקום עבודתו של המומחה מרוחק יותר משלושים ק"מ ממקום השמעת העדות, בלבד, ייתוסף לשכר האמור.	עד 12 ₪
ג.	כשהעדוּת הצריכה עשיית עבודת מומחה לצורך העדות.	עד 102 ₪
5.	שכרו של רופא	
א.	בעד בדיקה או ניתוח גוויה	עד 79 ₪
ב.	בעד בדיקה או ניתוח גוויה שהוצאה מקברה	עד 134 ₪
ג.	בעד תעודה רפואית, שאינה מצריכה בדיקה	עד 32 ₪
ד.	בעד חוות דעת רפואית בכתב	עד 102 ₪

זימון אזרחים זרים/פלסטינים (שאינם אזרחי ישראל)

25. זימון עדים פלסטינים יבוצע במדרג דלחלן :

- א. זימון הפלסטיני באמצעות ארגוני זכויות אדם ו/או עורכי דין המלווים אותו בהגשת תלונתו, ובכפוף לקבלת ייפוי כוח חתום בנושא.
- ב. זימון ישיר מול הפלסטיני באמצעות שיחת טלפון והיעזרות במתורגמן דובר ערבית.
- ג. זימון הפלסטיני באמצעות נציגי משטרת ישראל במנהלות התיאום והקישור (מת"ק).

26. פנייה לרשות הפלסטינית – בזימונו של עד פלסטיני, אין לפנות, תחת שום נסיבות, למנגנוני הרשות

הפלסטינית באופן ישיר. יש לזמן העד הפלסטיני באמצעות הגורמים המתאימים במנהל האזרחי (מנהא"ז) ו/או מנהלת התיאום והקישור (מת"ק) בגזרה הרלוונטית למקום מגוריו של הפלסטיני.

חזרות קצין חיל המשטרה הצבאית הראשי

חזרה מס' 5002

עמוד 6 מתוך 31

נובמבר '20

27. **חכנות מקדימות מצד העדים** – יש להנחות העד זר/פלסטיני, או אנשי הקשר באמצעותם זומנו, להצטייד בתעודות-זהות/תעודות פספורט, לצד מסמכי תומכי תלונה כגון מסמכי הערכות נזק, מסמכים רפואיים, תעודות-פטירה, תמונות, סרטי ווידאו ואף מוצגים חפציים רלוונטיים במידה וישנם.

28. **אופי חזימון** – זימון עדים זרים יבוצע באדיבות ובמקצועיות, ותיאום מועד גביית העדות יעשה על פי נוחיותו של העד, תוך התחשבות בנסיבות מיוחדות העשויים לעורר קושי בהתייצבות לעדות לרבות אובדן ימי עבודה, מעבר במחסומים, נסיבות תחבורה/טיסה, המצאת מסמכים ותשלום עבור תחבורה/דלק ליעד גביית העדות. בתום תיאום מועד גביית העדות, יינתן לעד הזר/פלסטיני, או לנציגו, מספר טלפון זמין בבסיס לצורך יצירת קשר, וכן יילקח מספר טלפון לצורך יצירת קשר עמו או עם נציגו במידת הצורך. בשום שלב, אין לספק לעד הזר/פלסטיני, ו/או נציגו, מספרי טלפון אישיים של בעלי תפקידים בבסיס, או כל מידע נוסף כגון סד"כ, פרטים אישיים אודות החוקרים וכיוצא באלה.

29. **חכנות מקדימות מצד הבסיס** – בכפוף לזימון, ייערך הבסיס בהתאם על-ידי הכנה מבעוד מועד של מתורגמן במידה והעד אינו דובר עברית, כלי-רכב זמין, כלי-נשק (במידת הצורך) וכן תיאום מראש מול הגורמים הרלוונטיים במיקום בו תואמה גביית העדות. במידה והעדות תואמה להתקיים במת"ק, יש לעדכן מראש את הגורמים הרלוונטיים במת"ק. יום טרם העדות, יש לוודא התייצבות העד, וכן לוודא כשירות ויכולת הבסיס לגבות עדותו.

30. **ביטול/דחיית עדות** – אין לבטל/לדחות עדותו של עד זר/פלסטיני בהתרעה של פחות מ-24 שעות טרם המועד המסוכם לגביית העדות, אלא בנסיבות חריגות ביותר. בכל מצב של ביטול העדות/דחייתה באופן מסודר מול העד הזר/פלסטיני ו/או מול נציגו, יש לעדכן בדבר גם את גורמי משטרת ישראל או המת"ק הרלוונטיים שמולם תואמה ההיערכות לגביית העדות.

הגדרות וכללי יסוד לעדות/חקירה

31. **אתיקה מקצועית וניגוד אינטרסים** – יובהר כי חוקר לעולם לא יחקור חבר או כל אדם שעמו יש לו היכרות, לרבות מעורבים המעלים חשש ממשי לניגוד אינטרסים.

32. **חוקרים גובי העדות/אמרה** – גביית העדות/אמרה תבוצע בעדיפות על-ידי החוקר המטפל בתיק, ובמידת הצורך באמצעות חוקר אחר שעבר תדרוך לכך ואשר בקיא בפרטי התיק. העדות/אמרה תיגבה באמצעי כוח-אדם בהתאם לשיקול דעת מפקד הבסיס, בהתאם לנסיבות החקירה ורמת מסוכנותו של העד/נחקר, תוך הפעלת שיקול דעת לעניין מספר החוקרים הנדרשים בחדר ומחוצה לו.

חזרות קצין חיל המשטרה הצבאית הראשי

נובמבר '20 עמוד 7 מתוך 31 חזרה מס' 5002

33. **מדרג יחס דרגות חוקר-נחקר בחקירות באזרחי** – בחקירות חשודים באזרחי, כשהנחקר הוא החשוד המרכזי בתיק ובהתאם לחומרת העבירה בה נחשד, יש לשאוף ככל האפשר לקיום יחס דרגות חוקר-נחקר בהתאם למפורט להלן:

- א. **נחקר בדרגת אלוף/תא"ל** – ייחקר על-ידי מפקד מצי"ח/סא"ל (בחקירות ת"ד על-ידי סגן בקבע/רס"ל ומעלה).
- ב. **נחקר בדרגת אל"ם** – ייחקר על-ידי סא"ל/רס"ר ומעלה (בחקירות ת"ד על-ידי סג"ם/סמ"ר ומעלה).
- ג. **נחקר בדרגת סא"ל / רניע** – ייחקר על-ידי סרן/סגן/רס"ל ומעלה (בחקירות ת"ד על-ידי כל חוקר).
- ד. **נחקר בדרגת רס"ן** – ייחקר על-ידי סג"ם/סמל ומעלה (בחקירות ת"ד על-ידי כל חוקר).
- ה. **נחקר בדרגת סרן ומטה** – ייחקר על-ידי כל חוקר (בחקירות ת"ד על-ידי כל חוקר).

34. **חקירת חשודים בתקיפת חוקר מצי"ח/שוטר צבאי** – באירועי תקיפה של חוקר מצי"ח או שוטר צבאי, יובהר שעל החוקר לבצע חקירה באובייקטיביות ולמען גילוי האמת. משכך, חל איסור שהחוקר המטפל/גובה האמרה יהיה האדם שהותקף, ולחילופין עד לאירוע או בעל זיקה לאדם שהותקף (חבר, קרוב משפחה וכיוצא באלה).

35. **מיקום העדות/אמרה** – עדות או חקירת חשוד תתנהל בבסיס משטרה צבאית/מצי"ח, תחנת משטרת ישראל או במתקן מעצר צבאי, אלא אם סבר החוקר שלא ניתן לנהלה בבסיס משטרה או במתקן מעצר צבאי, או שיש צורך ענייני לנהלה בדחיפות מחוץ למיקום מסוג זה, או אם סבר הקצין הממונה על החקירה כי קיים צורך ענייני בחקירת החשוד מחוץ ליעדים אלה, לדוגמה: עדויות/חקירות ביחידות המעורבים, עדויות פלסטינים במנהלות התיאום והקישורים (מת"קים) וכיוצא באלה.

36. **שפת העדות/אמרה בבסיס משטרה צבאית/מצי"ח/תחנת משטרה** – עדויות/חקירות המתנהלות בתוך בסיס משטרה צבאית/מצי"ח/תחנת משטרה ינוהלו בשפת האם של הנחקר, או בשפה שמבין ודובר אותה, לרבות שפת הסימנים, ורישום העדות/אמרה ייעשה בשפה בה התנהלה העדות/חקירה, אלא בסייגים המפורטים להלן:

- א. **תיעוד כתוב בשפתו של הנחקר** – אם לא ניתן לתעד בכתב חקירתו של עד/חשוד בשפה שבה היא מתנהלת (לדוגמה במקרה בו המתורגמן דובר השפה הזרה אותו דובר הנחקר, אולם אינו יודע קרוא/כתוב באותה השפה), תתועד החקירה בתיעוד חזותי או בתיעוד קולי, לצד תיעוד כתוב של העדות/אמרה בעברית, לאחר תרגומה על-ידי המתורגמן.

חוראות קצין חיל המשטרה חזבאית חראשי

נובמבר '20 עמוד 8 מתוך 31 חוראה מס' 5002

ב. **תיעוד בשפת חסימנים** – אם התנהלה החקירה בשפת חסימנים, תתועד בתייעוד חזותי בלבד, לצד תיעוד כתוב של העדות/אמרה.

ג. **תיעוד עדות/אמרת בעל מוגבלות בקריאה/כתיבה** – אם היה לחוקר יסוד להניח שהנחקר אינו יודע קרוא וכתוב, או שהוא אדם בעל מוגבלות, המקשה עליו לאשר את נכונות תיעוד החקירה בכתב, תתועד החקירה בתייעוד חזותי או בתייעוד קולי. "מוגבלות" לעניין זה הנה לקות פיסית, נפשית או שכלית, לרבות קוגניטיבית, קבועה או זמנית.

37. **שפת העדות/אמרה מחוץ לבסיס משטרה חזבאית/מצ"ח/תחנת משטרה** – עדויות/חקירות המתנהלות מחוץ לבסיס משטרה חזבאית/מצ"ח/תחנת משטרה ינהלו, בזהה, בשפת האם של הנחקר, או בשפה שמבין ודובר אותה, לרבות שפת חסימנים, ורישום העדות/אמרה ייעשה בשפה בה התנהלה העדות/חקירה, אלא בסייגים המפורטים להלן:

א. **תיעוד כתוב בשפתו של הנחקר** – אם לא ניתן לתעד בכתב חקירתו של עד/חשוד בשפה שבה היא מתנהלת (לדוגמה במקרה בו המתורגמן, דובר השפה הזרה אותו דובר הנחקר, אולם אינו יודע קרוא/כתוב באותה השפה), תתורגם העדות/אמרה בפני הנחקר לשפה שמבין אותה, ותרגום כתוב לשפה כאמור יצורף לתייעוד בכתב.

ב. **תיעוד עדות/חקירת בעל מוגבלות בקריאה/כתיבה** – אם היה לחוקר יסוד להניח שהנחקר אינו יודע קרוא וכתוב, או שהוא אדם בעל מוגבלות, המקשה עליו לאשר את נכונות תיעוד החקירה בכתב, תתועד העדות/חקירה בכתב בלבד, והתייעוד יוקרא בפניו ויוסבר לו הנאמר בו. "מוגבלות" לעניין זה הנה לקות פיסית, נפשית או שכלית, לרבות קוגניטיבית, קבועה או זמנית.

38. **תיעוד חזותי בחקירת חשודים** – אחת מהקביעות המוחלות על יחידת מצ"ח, בהתאם לצו סדר הדין הפלילי (חקירת חשודים) (חקירת חשודים לפי חוק השיפוט הצבאי), התשע"ד-2014, הנה חובת התייעוד החזותי בחקירת מצ"ח, בגין חשד לביצוע עבירה שהעונש הקבוע בצידה בחוק הינו עשר שנות מאסר ומעלה, למעט חקירות בגין עבירת העריקה, לפי סעיף 92 לחוק השיפוט הצבאי.

39. **חריגים לחובת התייעוד החזותי בחקירת חשודים** – הקצין הממונה על החקירה ראוי, למעט המקרים המפורטים בסעיף 36, להורות על תיעוד חקירת חשוד, בעבירות שהעונש בצדן הינו עשר שנות מאסר או יותר, בתייעוד קולי או בתייעוד בכתב במקום בתייעוד חזותי, אם בשל תקלה טכנית או בשל צורך ענייני, לא ניתן לתעד את חקירת החשוד בתייעוד חזותי. הוראה לכך תינתן בכתב על-ידי מפקד המרחב בלבד, ותכלול את הנימוקים המלאים לה שתתויק בתיק החקירה. היה וחדלו הנסיבות המונעות את התייעוד החזותי מלהתקיים, יתועד המשך החקירה בתייעוד חזותי. חקירת חשוד בעבירה שהעונש הקבוע בצידה הינו פחות מעשר שנות מאסר, ושהוראות סעיף 36 אינן חלות עליה, תתועד בתייעוד חזותי, בתייעוד קולי או בתייעוד בכתב.

גביית אמרה בשפה זרה

40. **קביעת שליטת הנחקר בשפה שבה מתנהלת החקירה** - על החוקר לוודא את שליטת הנחקר בשפה, בטרם תחילת החקירה. לצורך כך, הוא יכול להיעזר בסימול העברית של הנחקר, במבחן כתיבה וקריאה, בשיח עם מפקדיו של הנחקר ובשיח חולין.

41. **אופן גביית האמרה בשפה זרה** - אם נמצא שנחקר אינו דובר עברית ברמה מספקת, תיגבה האמרה באמצעות מתורגמן הבקיא בשפה שאותה הנחקר מבין ודובר. השיג ושיח יתנהל בין החוקר לנחקר, בסיוע המתורגמן, ודבריו של הנחקר יירשמו על-גבי פרוטוקול העדות על-ידי המתורגמן, בשפה שבה מתנהלת החקירה. פרוטוקול העדות ייחתם על-ידי העד, המתורגמן וחוקר מצ"ח, לאחר שוודא שהנחקר הבינה. אם לא ניתן לתעד בכתב חקירתו של חשוד בשפה שבה היא מתנהלת (לדוגמה במקרה בו המתורגמן אינו יודע קרוא/כתוב באותה השפה) - החקירה תצולם או תוקלט. במקרה שבו הנחקר טוען כי הוא אינו מבין את שפת החקירה, אך החוקר מתרשם כי החשוד שולט בשפת החקירה, יש לקבל את אישור המבי"ס, או ממלא מקומו בהיעדרו, בטרם המשך החקירה בשפה זו.

42. **תרגום האמרה בשפה זרה לשפה העברית** - בתום תהליך גביית האמרה בשפה הזרה, המתורגמן, יחד עם החוקר, ללא צורך בנוכחותו של הנחקר, יתרגמו העדות לעברית על גבי טופס עדות חדש, וזו תיחתם על ידי השניים לצורך אישור אמיתות התרגום. יובהר כי המתורגמן והחוקר אחראים שניהם לאמיתות תוכן התרגום.

43. **חקירת חשוד שאינו יודע קרוא וכתוב** - אם הנחקר אינו יודע לקרוא ולכתוב בשפה שבה מתנהלת החקירה, אך יודע לדבר בשפה שבה מתנהלת החקירה, ניתן לחוקרו בשפה זו, בכפוף לתיעוד קולי או חזותי של החקירה.

44. **זכות המתורגמן** - העדיפות היא שהמתורגמן יהיה חוקר מצ"ח, שוטר צבאי או מתרגם מטעם חברת תרגום שאושרה לתת שירות ליחידת מצ"ח. ברם, במקרים מסוימים באישור מפקד המרחב ביחידת מצ"ח, ניתן להיעזר במתורגמן אחר, בתנאי שאינו גורם מוטה הקשור לחקירה ו/או שעלול להיות מוטה במהלכה ו/או גורם בעל אינטרס או ניגוד עניינים. חל איסור להיעזר או להשתמש במתורגמנים מגורמים כגון נציגי ארגוני זכויות אדם, משרדי עורכי-דין, חברים, בני משפחה וכיוצא באלה. בעת שימוש במתורגמן שאינו חוקר מצ"ח, יש לבקש ממנו לרשום בקצרה את מקור ידיעתו בשפה בה צפויה להתקיים החקירה ואת טיבה. כמו כן יש לוודא שהמתורגמן מציין על-גבי פרוטוקול העדות שחוקר מצ"ח הוא זה ששאל את השאלות בחקירה והכווין אותה.

חזרות קצין חיל המשטרה הצבאית הראשי

נובמבר '20 עמוד 10 מתוך 31 הוראה מס' 5002

הכנות מקדימות לעדות/חקירה

45. **היערכות** – טרם גביית עדות או חקירת חשוד, ייערך החוקר בהתאם לאפשרות של מגע מצד הנחקר, לרבות נקיטת סידורי אבטחה ובטיחות הנדרשים הן עבור עצמו, והן עבור הנחקר.

46. **חיפוש על גוף החשודים** – במעמד חקירת חשוד, יש לוודא כי נערך חיפוש על גופו במהלך עיכובו/מעצרו ו/או טרם כניסתו לחדר החקירות אם זומן והגיע באופן עצמאי. יש לתעד החיפוש בדו"ח הבילוש לעניין עיכובו/מעצרו של החשוד, או בזכ"ד רלוונטי של עורך החיפוש בבסיס.

47. **וויזואליות** – עם תחילת גביית עדות או חקירת חשוד, יש לוודא זהותו באמצעות תעודת חוגר/קצין/נגד או באמצעות תעודת-זהות/תעודת פספורט במידה ומדובר בעד שאינו חייל. כפועל יוצא לאמור, במעמד עיכובו של חשוד, אם בוצע, יש לוודא הימצאות תעודה מזהה ברשות הצוות המעכב. באם תעודה זו אינה בנמצא, יש לוודא זהות הנחקר באמצעות תעודה מזהה אחרת.

48. **הדעה לאדם קרוב על שעות בבסיס החקירות** – ככלל, בהתאם לשיקול דעתו של מפקד הבסיס, באם אין הדבר עלול לפגוע בחקירה, ניתן לאפשר לנחקר להודיע על שהותו בבסיס החקירות לאחד מבני משפחתו, בהתאם לבקשתו. ככל שישנו סיכון בהעברת הדיווח לאחד מבני משפחתו של הנחקר, ניתן לשקול לאפשר לנחקר להעביר דיווח טלפוני לאחד מקרוביו על עיכוב בהגעתו הביתה, מבלי שיפרט כי הוא נמצא בחקירת מצ"ח.

אבטחת נחקרים

49. **אחריות על העד/חשוד** – אין לאפשר הישארות העד או החשוד בגפו בחדר חקירות באף שלב, ואין לאפשר המתנתו בבסיס באזור שאינו תחת השגחה רציפה. יש ללוות העד/חשוד כל אימת שנדרש או קיים צורך שיצא מחדר החקירות, לרבות יציאה לשירותים, הפסקה לעישון וכיוצא באלה. שלומו ובטיחותו של כל עד/חשוד מצויים באחריותו הישירה של החוקר המטפל בחקירה עד לשחרורם מהבסיס או העברתם לבית מעצר/בסיס כליאה במקרה של מעצר.

50. **חקירת עצור כבל באזיקים** – אין לחקור חשודים עצורים כשהם כבולים באזיקים, למעט במקרים חריגים בהם קיים חשש כי החשוד יפגע בעצמו או יתפרע ועלול לפגוע באחרים בקרבתו. על כל פנים, חקירת חשוד באזיקים תהיה באישור מפקד הבסיס, תוך תיעוד העניין בזכ"ד ייעודי המפרט הרציונל לכך.

51. **שיחת חשוד עם סנגור** – בעת שיחה עם עורך-דין, יש לעמוד מחוץ לדלת חדר החקירות ולוודא (עוד טרם החקירה) כי חדר החקירות סטרילי. במידה וקיימת עינית דו-כיוונית בחדר החקירות, יש לעשות בה שימוש מידי מספר דקות. היה והסנגור הגיע לבסיס החקירות לטובת מתן ייעוץ פרונטלי למרשו, יפקיד מכשיר הטלפון הנייד שלו ברשות בסיס החקירות. מכשיר הטלפון הנייד יאובטח במקום סגור ובהשגחת בעל תפקיד בבסיס, ויוחזר לסנגור בתום פגישתו עם החשוד.

52. **יציאה לשירותים** – בעת בקשת נחקר לגשת לתא השירותים, יש לוודא ליווי צמוד אליו של שוטר צבאי, זאת על מנת למנוע את בריחתו או פגיעתו בעצמו או בסובבים אותו. כמו כן נחקרים, הידועים כבעלי פוטנציאל פגיעה עצמית/בריחה, ילוו, לכל הפחות, על-ידי שני שוטרים צבאיים, בפרט כאשר מדובר בשירותים המצויים מחוץ לשטחי בסיס החקירות. עם כניסתו של הנחקר לתא השירותים, יוודא החוקר שדלת תא השירותים לא תינעל.

מחלף העדות/חקירה

53. **אזהרת חשודים** – חוקר לא יגבה עדותו של אדם, ולא יקבל ממנו אמרה אם סבר שיש יסוד לחשד שביצע עבירה, אלא לאחר שהזהירו. החל חוקר לגבות עדותו של עד שאינו חשוד או נאשם בביצוע עבירה, ובמהלך העדות עלה חשד לביצוע עבירה, יעצור החוקר את גביית העדות וימשיכה רק לאחר שהזהיר את הנחקר ואפשר לו לממש את זכויותיו כדין. יש לרשום נוסח האזהרה על-גבי טופס האמרה, ובמידת ביצועו של תשאול בעל-פה במהלך האמרה, יש לתעד שעותיה ומהלכה גם כן על-גבי הטופס כאמור.

54. **תיעוד העדות/אמרה** – פרוטוקול העדות/אמרה יירשם על גבי טופס עדות (טופס 369), זאת לאחר שמוסר האמרה הוזהר על גבי טפסים אלה בהתאם לאמור לעיל. תיעוד נוסף בדמות תיעוד קולי/חזותי יבוצעו בהתאם למפורט לעיל. כלל הנאמר והנעשה בחדר החקירות יתועד על-גבי טופס העדות, לרבות טענות החשוד, מתן ארוחות, הפסקות, לרבות לצורך עישון, הפסקות שירותים, דין ודברים בעל-פה בין החוקר לנחקר וכיוצא באלה. חקירת חשוד מחוץ לבסיס משטרה צבאית/מצ"ח/תחנת משטרה תתועד בתיעוד חזותי, קולי או בתיעוד בכתב.

55. **ניסוח העדות/אמרה** – חוקר מצ"ח הרושם עדות/אמרה, יקפיד לרשום את דברי הנחקר תוך היצמדות לנוסח עדותו, בשפתו ואופי התבטאויותיו של הנחקר/עד. בשום מקרה לא יסגנו או ינסח חוקר את דברי הנחקר. ברם, ניתן לשאול את העד שאלות לצורך השלמת פרטים עובדתיים חסרים בגרסתו, הווה אומר שאלות מכוונות שתבאנה לידי ביטוי בגרסתו הכתובה לדברים.

חוראות קצין חיל המשטרה הצבאית חראשי

חוראה מס'

עמוד 12 מתוך 31

נובמבר '20

5002

56. **עריכת ותיקונים בעדות/אמרה** – יובהר כי אין לערוך את העדות/אמרה לאחר סיומה וכן במהלכה, דהיינו אין למחוק את הכתוב בעדות, גם אם הנחקר מבקש לשנות את גרסתו. במצב בו העד/נחקר מבקש לשנות את גרסתו, יש להוסיף את הגרסה החדשה בהמשך העדות/אמרה, ולציין שהנחקר ביקש להוסיף פרטים. תיקונים ומחיקות, במידה ונדרשים (בנושאים טכניים) בעדות/אמרה, ייעשו בדרך של העברת קו על המילה שיש לערוך/למחוק. בשורה הסמוכה למילה/משפט הערוך/מחוק, יחתים החוקר את הנחקר ויחתום גם הוא. המחיקה תעשה באופן שעדיין יאפשר קריאת המילה/משפט המקורי, זאת לצורך שימוש במידת הצורך בהמשך (לדוגמה לצורך הגנת נאשם).

סיום העדות/חקירה

57. **הצגה ואישור העדות/אמרה לעד/חשוד** – ככלל, כל חקירה כתובה, בין אם נגבתה בבסיס משטרה צבאית/מצ"ח/תחנה משטרה, או במקום אחר, ובין אם המדובר עדות או בחקירה באזהרה, תוצג בסיומה לעד/חשוד לצורך אישורו למתועד במסגרתה. לצד זאת, חשוד שנחקר מחוץ לבסיס משטרה צבאית/מצ"ח/תחנת משטרה בחשד לקיום עבירה שהעונש הקבוע לצדה הינו עשר שנות מאסר או יותר, יחולו החוראות אלה:

- א. תיעוד החקירה יוצג בפני החשוד בבסיס משטרה צבאית/מצ"ח/תחנת משטרה בהקדם האפשרי, והוא יתבקש לאשרו. אולם, רשאי הקצין הממונה על החקירה, מטעמים מיוחדים שיירשמו, לאשר את הצגת התיעוד לפני החשוד בבסיס משטרה צבאית/מצ"ח במועד מאוחר יותר.
- ב. על אף האמור, נוכח חוקר, בעת התנהלות החקירה, כי לא תהיה אפשרות להביא את החשוד לבסיס משטרה צבאית/מצ"ח/תחנה משטרה במועד סביר קרוב, יוצג התיעוד לחשוד במקום שבו נערכה החקירה והוא יתבקש לאשרו.
- ג. במקרים אלו, הצגת התיעוד בפני החשוד בבסיס משטרה צבאית/מצ"ח/תחנת משטרה והליך אישורו כאמור לעיל, יתועדו בתיעוד חזותי או בתיעוד קולי.

58. **נעילת העדות/אמרה** – משפט נעילת העדות/אמרה ינוסח בהתאם לאופן הצגתה לעד/חשוד כמפורט לעיל, בו יירשם, בין היתר, אם "הוקראה לנחקר" או שמא "הנחקר קרא והבינה", או שבוצעו השניים. בנוסף יש לציין אם זו הוקלדה במחשב, אם תורגמה תוך כדי לשפה זרה, אם תועדה בתיעוד קולי/חזותי וכיוצא באלה. באם היו לנחקר הערות בתום גביית עדותו או אמרתו, אלה תתועדנה גם כן בפרוטוקול העדות/אמרה, והלה יחתום יחד עם החוקר/ים על כלל דפי העדות/אמרה. היה והעד/נחקר אינו יודע קרוא וכתוב באף שפה (אנאלפבית), יטביע את טביעת אצבעו על הפרוטוקול. סירב העד/נחקר לחתום על דבר האזהרה ו/או העדות/אמרה שמסר, יציין החוקר את סיבת הסירוב

חזראות קצין חיל המשטרה הצבאית הראשי

נובמבר 20' עמוד 13 מתוך 31 חזראות מס' 5002

בתום העדות/אמרה, יחתום הוא, וכן יחתים שני חוקרים נוספים שיאשרו בחתימתם את סירובו של הנחקר לחתום.

59. **שרשרת ראיות לתיעוד קולי/חזותי של חקירה** – לא ייעשה כל שינוי באמצעי הטכנולוגי (מצלמה/מכשיר הקלטה) ו/או אמצעי האחסון עליו תועדה העדות/חקירה (דיסק CD/כרטיס זיכרון/Disc On Key/וכיוצא באלה). יתרה מכך פרסום תיעוד חזותי או קולי של חקירה, כולו או חלקו, בלא רשות בית-המשפט הנו עבירה פלילית שדינה מאסר שנה. אמצעי התיעוד החזותי והאמצעי עליו נשמר הנם חלק מחומרי החקירה, ומשכך יש לשמור על שרשרת ראיות מלאה החל ממועד הורדת התיעוד מאמצעי ההקלטה למחשב, משם לאמצעי אחסון וכלה באחסון אמצעי האחסון בתיק החקירה. להבהיר כי אמצעי האחסון המקורי יתויק בתיק המקור, ואילו עותק נוסף שלו יורד גם כן מאמצעי ההקלטה לתיוק בתיק המשנה. את כלל המפורט כאמור יש לתעד במזכר ייעודי לתיעוד שרשרת הראיות.

60. **תמלול חקירה בו התקיים תיעוד קולי/חזותי** – היה ובוצע תיעוד חזותי או קולי לעדות/חקירה, יש לשקול ביצוע תמלול החקירה. אין מדובר בחובה הקבועה בחוק, כי אם בדרשה "יציר פסיקה". להלן הנחיות בדבר מקרים בהן יש לפעול לתמלול החקירות:

- א. עבירה שדינה עשר שנות מאסר או יותר שצפויה להוביל לכתב-אישום – בשלב המוקדם ביותר בחקירה בו עולה כי נאספו ראיות לכאורה לביצוע פשע שהעונש הקבוע בצדו הינו עשר שנות מאסר או יותר, תהיה חובת תמלול. היערכות לתמלול התיעוד החזותי תהיה מוקדם ככל הניתן ובאופן מיידי במקביל להתקדמות החקירה. הדברים רלוונטיים עד מאוד לדוגמה בתיקים בהם ישנם כבר ראיות בעקבות חקירה סמויה: תיקי סוכנים בעבירות סחר בנשק, סחר בסמים, תיווך בסמים, תיקי אלימות חמורה וכיוצא באלה. בתיקים הללו מדובר בדרך כלל גם בחשוד שנמצא במעצר, והתביעה הצבאית בוחנת את הראיות במקביל להתקדמות החקירה. אם יש ספקות בדבר שאלת התמלול, ניתן להיוועץ בפרקליט המלווה.
- ב. עבירה שדינה עשר שנות מאסר או יותר שצפויה להוביל לסגירה/דין משמעתי – בתיקים בהם נחקר חשוד לביצוע עבירה שהעונש הקבוע בצידה הינו עשר שנות מאסר או יותר, אך קיימת אפשרות שלא יוגש כתב אישום אלא יתקיים הליך דין שממעתי (דמ"ש), לדוגמה: תיקים של הטלת מום, ותיקים בהם ככלל החשוד אינו נמצא במעצר למרות שחשוד בפשע חמור, יש להתייעץ עם הפרקליטות הרלוונטית תנחה אם קיים צורך לתמלל את התיעוד, לאחר שתקבל את תיק החקירה ותבחן את הראיות.
- ג. חקירה שבמהלכה עולה סימוכין לביצועה של עבירה קלה יותר – כשהתקיימה חקירה בחשד לביצוע פשע שהעונש הקבוע בצדו הינו עשר שנות מאסר או יותר, ובסופו של נמצאו ראיות

חוראות קצין חיל המשטרה הצבאית הראשי

נובמבר 20' עמוד 14 מתוך 31 הוראה מס' 5002

לכאורה לביצועה של עבירה קלה יותר, דוגמת חקירה המתחילה בחשד לביצוע עבירת סחר בסמים, ובמהלכה נמצאות ראיות לעבירת סירוב לצו קש"ב או שימוש בסמים, ככלל, אין צורך לתמלל תיעוד החקירה. כך כמובן גם בתיקים בהם היה תיעוד חזותי, מובהר כי ככלל יהיה מדובר בחשד לעבירות פשע חמור של מי שאינו עצור.

ד. תיקי עצור – בתיקי עצורים, אותן מלווה הפרקליטות במקביל לחקירה המתנהלת, תבחן הפרקליטות את הראיות בד בבד עם התקדמות החקירה. במסגרת השיח האמור בין התביעה למצ"ח, יתבצע תמלול בפועל מוקדם ככל האפשר, במקביל להתקדמות החקירה, אם מדובר בתיקים בהם נאספות ראיות לכאורה "מוהבקות" לקיום עבירת פשע חמור שהעונש הקבוע בצידה הינו עשר שנות מאסר ומעלה.

61. **יציאת העד/נחקר מבסיס** – בתום תהליך העדות/חקירה, במידה ולא בוצע מעצר, ילווה העד/נחקר מחוץ לחדר החקירות ועד ליציאתו מתחומי הבסיס, לרבות תוך עדכון מפקדיו ודאגה לחזרת/הסעתו בשלום חזרה ליחידתו/ביתו כמפורט להלן.

שחרור נחקר מחקירה

62. **עדכנים בעת השחרור** – בעת שחרור נחקר מבסיס החקירות, ובדגש כשמדובר בשעות הערב המאוחרות, יש ליידע את מפקדיו של החייל ולתאם את איסופו. רצוי לתת על כך התראה ליחידת החייל מראש, ולא להמתין לרגע האחרון.

63. **חזרה עצמאית** – היה ואין באפשרות יחידת הנחקר להגיע לבסיס מצ"ח לאסוף אותו חזרה ליחידתו או הסעה לביתו, יש לוודא עמו שיש ביכולתו להגיע ליעדו (יחידתו/ביתו), זאת לאחר תיאום עם מפקדיו. יש לוודא עם הנחקר כי הוא מכיר את כלי התחבורה העומדים לראשותו ובמידת הצורך לערוך בירור עבורו מול מוקדי תחבורה ציבורית רלוונטיים ו/או רשת האינטרנט.

64. **מדים ותעודות** – נוסף על האמור, יש לברר כי ברשות הנחקר תעודת חוגר, וכי הוא בלבוש מדים מלא. במידה והנחקר הגיע לבסיס החקירות בלבוש מדי ב' והוא שב עצמאית ליעדו, יש להנפיק עבורו אישור תנועה בלבוש מדי ב'.

65. **שובר נסיעה** – במידה והנחקר נמצא בבסיס החקירות כשהוא לבוש בבגדים אזרחיים, ללא חוגר וללא כסף מזומן, יונפק עבורו שובר נסיעה באמצעותו יוכל להגיע ליעדו בהתאם.

חוראות קצין חיל המשטרה הצבאית הראשי

נובמבר '20 עמוד 15 מתוך 31 חוראה מס' 5002

66. **ציר נסיעה לחזרת הנחקר ליעדו** – היה והנחקר מוסר כי אין לו דרך מסודרת לחזור ליעדו, יש לקבל אישור מפקד המרחב להוצאת ציר נסיעה למקום אשר יכול לסייע לנחקר לחגיע לנקודה במיקום מרכזי ממנו יוכל להמשיך ליעדו.

67. **מצבים בהם חוזרם הטלפון הנייד של הנחקר** – במידה ובוצעה החרמת הטלפון הנייד של הנחקר במהלך חקירתו, יש להמתין עמו עד לחבירת נציג יחידה שעמו תואם איסופו, או הגעת תחבורה ציבורית התואמת את זו שהנחקר צריך במידה והוסע מחוץ לבסיס, ולוודא שהוא אכן עולה על כלי-התחבורה.

68. **סיים עדות/חקירה בשעות הלילה** – במידה ומדובר בשעת לילה מאוחרת, וסבור מפקד המרחב כי אין מקום להוצאת ציר נסיעה, יש לדאוג למקום לינה עבור הנחקר, כאשר העדיפות היא להסתייע ביחידות שכנות לבסיס החקירות ולתאם את לינתו שם. במידה והדבר לא מתאפשר, יש לאפשר לנחקר ללון בבסיס החקירות ומיד עם עליית השחר יש לשחררו מהבסיס. במקרה זה, יש לשים דגש רב יותר מבדרך כלל על נעילת המשרדים וחומרי החקירה, וכן על אופן התנהגות החיילים בבסיס.

חקירת אזרחים/חיילים משוחררים

69. **טורמח חוקית לסמכות** – כאמור לעיל, סעיף 256 לחוק השיפוט הצבאי מסמך קצין בודק לגבות עדות מכל אדם שעדותו עשויה לסייע לקידום חקירה מתנהלת. סעיף 266 לחוק מסמך קצין בודק לגבות עדותו של אדם שהוא סבור כי יש מקום להאשים אותו בעבירה, ולקבל אמרתו רק לאחר שהזהירו, ושהאזהרה הובנה על-ידיו.

70. **תחולת חוק השיפוט הצבאי על אזרחים** – ככלל, אזרחים אשר אינם בשירות סדיר או בשירות מילואים, וכשאין המדובר באזרח שחשוד שבעת שירותו הצבאי עבר עבירה וטרם חלפה חצי שנה או שנה בעבירות צבאיות שהעונש בצדן שנתיים ומעלה או עבירה שאינה צבאית שהיא פשע, אינם נתונים תחת תחולת חוק השיפוט הצבאי. לחילופין, אזרחים הנמצאים כדין במשמורת הצבא, עובדים בשירות/שליחות הצבא יהיו נתונים תחת תחולת חוק השיפוט הצבאי. כמו כן, אזרחים שניתן להם נשק מטעם הצבא (לדוגמה רכזי ביטחון שוטף ביישובים), ואלו חשודים כמי שביצעו עבירות כאמור בסעיף 7 לחוק השיפוט הצבאי, יהיו נתונים תחת תחולתו ויוכלו להיחקר באזרח.

71. **סמכויות כלפי אזרחים** – לאור האמור, פרט לגביית האמרה, שוטר צבאי אינו מוסמך להפעיל על אזרחים שאינם בתחולת חוק השיפוט הצבאי סמכויות כמו מעצר (סעיף 227 מאפשר לשוטר צבאי להפעיל סמכויות מעצר, וכל סמכות של שוטר, רק לגבי "כל חייל"), סמכויות חיפוש וכיוצא באלה.

חזרות קצין חיל המשטרה הצבאית הראשי

נובמבר 20' עמוד 16 מתוך 31 הוראה מס' 5002

יחד עם זאת, ניתן לעכב אזרח מכוח סמכות העיכוב המצויה בידיו של כל אזרח (לאו דווקא לשוטר), זאת בהתאם לסעיף 75 לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה-מעצרים), תשנ"ו-1966. יובהר כי יש להעביר האזרח המעוכב, ללא דיחוי, להמשך טיפול משטרת ישראל ובכל מקרה זמן העיכוב לא יעלה על שלוש שעות.

72. **ראיות מפלילות כלפי אזרח** – במידה ונמצאו ראיות כנגד אזרח שאינו נתון למרות חוק השיפוט הצבאי, התיק לא יטופל בערכאות צבאיות בהיעדר תחולה צבאית, אלא יועבר להמשך טיפול משטרת ישראל והמשך החלטתם כפי שימצאו לנכון. לצד זאת, חקירת אזרח באזהרה עשויה במקרים מסוימים לקדם חקירת מצ"ח מתנהלת, ולהוביל לקידום חקירה במישור איתור חשודים חיילים, פענוח העבירה ומיצוי אפיקי חקירה נוספים. לשם כך, יש לבקש את שיתוף הפעולה של משטרת ישראל בחקירת האזרח. במידה ולא קיימת אפשרות מצד משטרת ישראל בשלב ראשוני לסייע בחקירת החשוד, באפשרות יחידת מצ"ח לעשות כן, ובמקביל לנסח מזכר מפורט בו יתועד הקשר שנוצר עם משטרת ישראל בנושא, והסיבות בגינן אין בידה לסייע באותו השלב בחקירת האזרח. במידה ויעלו ראיות בעניינו של החשוד האזרח, אלה תועברנה להמשך טיפול משטרת ישראל כאמור. מקום בו עולה צורך לעצור את האזרח, אין בסמכות מצ"ח לעשות זאת ויש לתאם את הפעולה עם משטרת ישראל.

חקירת עריקים/עבקים משירות

73. **תחלק איתור עריק** – לא אחת, עולה הצורך בחקירת עריק במסגרת תיקי מצ"ח מתנהלים. לצורך קידום תהליך הבאתם לחקירה, יש לפנות למדור עריקים במקמצי"ר ולהבהיר את דחיפות תעודף איתורו של העריק ומעצרו לצרכי חקירה. כמו כן, יש להדגיש כי בכל מצב בו העריק יסיגר עצמו, על מדור עריקים לעדכן את בסיס החקירות המטפל. יש לבצע מעקב יומי אחר תהליך איתורו ומעצרו של העריק על-ידי בסיס מ"צ הרלוונטי. במידה והעריק לא אותר ונעצר תוך שבוע ימים, או לפני כן לשיקול דעת מפקד בסיס החקירות, ניתן לפעול לעצור העריק באמצעות כוח בילוש של מצ"ח, בסיוע כוח משטרת ישראל. לשם איתורו ומעצרו של העריק לצרכי חקירת מצ"ח, ניתן אף לבצע פעולות חקירה ובהן שיחה בכיסוי, איכון ופעולות חקירה נוספות שבידן להוביל לאיתור העריק.

74. **מעצר וחקירת עריק** – כל אימת מעצרו של עריק על-ידי מצ"ח, ייעצר בגין עבירת היעדרות מן השירות שלא ברשות, וכן בגין החשדות המיוחסים לו אם אכן מצדיקות מעצר. יובהר כי בכל מעצר עריק, יש ראשית לבדוק את נגרות החשוד בתיק האישי ולא להסתפק במעמדו/הגדרתו כעריק בלבד (רמ 6ב עריק בארץ). כל חייל שנעדר מן השירות למעלה מ-21 ימים מוגדר עריק ולכן בסמכותנו לעצרו עם תום חקירתו. במידה ונמצא שאכן החייל נעדר מן השירות למעלה מ-21 יום, ייחקר בנוסף באזהרה בגין עבירה זו, לצד העבירות הנוספות המיוחסות לו במסגרת חקירת מצ"ח. בתום ההתייחסות

חזרות קצין חיל המשטרה הצבאית הראשי

הוראה מס'

עמוד 17 מתוך 31

נובמבר 20
5002

לחשדות בגינן נחקר במצ"ח, יש להתייחס באמרת החשוד גם לסוגיית עריקותו, ובין היתר לקבל התייחסותו למשך הזמן שנעדר מן השירות, הסיבות לכך, הבנתו כי ביצע בכך עבירה ושאלות רלוונטיות נוספות בהתאם.

75. **נפקדות** – כל אימת חקירתו של חייל שנפקד משירותו הצבאי, קרי נעדר מן השירות לתקופה של עד 21 יום, יש לעדכן את מפקד היחידה בה משרת. במידה והחייל עתיד להיות משוחרר בתום חקירתו, יש לדאוג שנציגי יחידתו יגיעו לבסיס החקירות לטובת לקיחת אחריות על החייל והמשך טיפול בו ביחידתם בגין עבירת הנפקדות. ובאם נמסר מהם כי החייל אכן נפקד בעת מעצרו והוא משוחרר בהמשך החקירה – על היחידה להגיע ולקחת אותו מבסיס מצ"ח המטפל להמשך טיפול ביחידה בגין עבירת הנפקדות.

חוראות קצין חיל המשטרה הצבאית הראשי

הוראה מס'

עמוד 18 מתוך 31

נובמבר '20
5002

עדות אורחים זרים ופלטעינים

76. **חכנת מקדימות** – טרם המפגש עם העד הזר, יתודרכו צוות החוקרים ע"י קצין/נגד חקירות ו/או מפקד הבסיס בנוגע לאופן המגע עם העד, וכן סידורי אבטחה וצעדים נדרשים לשם שמירה על ביטחון הצוות בכל עת, כולל היבטים של שימוש בנשק (במידת הצורך בנשיאתו), תרחישי קיצון והיערכות למקרים ותגובות (מקת"גים). ביום גביית העדות, יתייצבו חוקרי מצ"ח, במיקום בו תואמה גביית העדות, בהפרש זמן סביר להכנתו של חדר בנקודה לגביית העדות, תוך קרבה סבירה למתקן שירותים. כמו כן, יוכן מבעוד מועד אמצעים להעניק לעדים מים לשתייה במידה ויבקשו זאת.

77. **בידוק ביטחוני** – במידה והעדות מתבצעת בשטחי יהודה, שומרון או מרחב עוטף עזה, ו/או אם המדובר בגביית עדותו של פלסטיני, יש לוודא כי העד עבר מבעוד מועד בידוק ביטחוני על ידי הגורמים המוסמכים לכך במעבר הכניסה למת"ק ("טרמינל") או בכניסה למשטרת ישראל על-ידי שוטר/בלש. ביצוע חיפוש בכל תרחיש אחר על גופו של עד טרם גביית עדותו יבוצע בהתאם לשיקול דעתו של מפקד הבסיס או המרחב.

78. **גביית עדות ממספר מעורבים זרים** – אם עולה הצורך בגביית מספר עדויות של תושבים זרים במקביל, בפרט אם מדובר בפלסטינים, יש לוודא הישארותם של יתר העדים במעבר הכניסה למת"ק או משטרת ישראל, בעוד שכל עד יוכנס בנפרד לצורך גביית עדותו. בסיום כל עדות, ילווה העד על ידי חוקרי מצ"ח למעבר ויוכנס העד הבא אחריו. אין לאפשר המתנה ממושכת של העד עד למפגשו עם צוות החוקרים. במידה ואלו מתקיימים, יש להיפגש עם העד ולהודיעו לו על כך.

79. **מפגש עם העד חזר** – במפגש של צוות החוקרים עם העד הזר, יש לוודא זהותו באופן וודאי באמצעות תעודת-זהות/תעודת פספורט שהביא עמו. במידה והמדובר בעד פלסטיני, ליווי לחדר או למשרד בו תילקח העדות יבוצע, לכל הפחות, על ידי שני חיילים, זאת כשאחד לפחות הינו חמוש. גביית עדותו של עד זר תיערך, לכל הפחות, בנוכחות שני חיילים בחדר. במידה ומדובר בעד פלסטיני, יש לוודא שאחד החיילים שנוכח בחדר חמוש והנשק ברשותו. אין להניח הנשק בחדר כאמור, ויש להשאירו צמוד לגוף.

80. **עדות אורחית זרה** – גביית עדותה של אורחית זרה תעשה בנוכחות חוקרת בחדר ובאם הדבר לא ניתן, שוטרת משטרת ישראל או חיילת המשרתת במת"ק. אין לאפשר נוכחות בן משפחה של העד הזר כתחליף לכך.

חוראות קצין חיל המשטרה הצבאית הראשי

הוראה מס'

עמוד 19 מתוך 31

נובמבר '20
5002

81. **למוי העדים על-ידי צד שלישי** – ניתן ואף רצוי לאפשר ליווי עדים זרים או פלסטינים על-ידי נציגי ארגוני זכויות אדם ו/או עורכי-דין המייצגים והמסייעים להם בהגשת תלונתם, או המלווים אותם בהליך מסירת עדותם. לצד זאת, אין לאפשר נוכחותם של האחרונים בחדר במהלך גביית עדויותיהם של התושבים הזרים.

82. **מהלך גביית העדות** – העדות תגבה באדיבות ובמקצועיות, תוך תרגום סימולטאני של דבריו של העד הזר על-ידי מתורגמן מטעם מצ"ח, שיתרגם הדברים בעל-פה לשפה העברית עבור החוקר. המתרגם יירשום את מהלך העדות, לרבות השאלות והתשובות, על-גבי דפי העדות בשפת האם של העד הזר, ובאופן מהימן לדברים הנאמרים, בהתאם למפורט בסעיפים לעיל. בתום העדות, יש לאפשר לעד לקרוא את הכתוב, ו/או להקריא לו פרוטוקול העדות במידה ומבקש, זאת טרם חתימתו. בתום הקריאה/הקראה, יחתום העד על העדות בשפת אמו, לצד חתימת החוקר והמתורגמן.

83. **ססמרט אישי ומקצועי** – על צוות החוקרים לשמור על רמה אישית ומקצועית גבוהה ורצינית. יש לגלות, בהתאם לסיטואציה, את מלוא הרגישות והכבוד לעדים הזרים. יש לשים דגש רב על נושא מתן השירות המקצועי, האדיב והסבלני לעדים ולנציגיהם, בין אם המדובר בעורכי-דין או נציגי ארגוני זכויות אדם וכלה בעדים עצמם, עובר במועד יצירת הקשר עימם, וכלה בתיאום מועד ומקום מסירת העדות, עד למפגש עימם בפועל ותהליך גביית העדות.

84. **דגשים למהלך העדות** – יש לגבות עדות מפורטת ועניינית, תוך קבלת התייחסותו של העד לשאלות רלוונטיות בנוגע למהות האירוע, מיקומו המדויק, זהות הכוח/חיילים מעורבים, וכן להחרים מרשותו כל המסמכים הרלוונטיים, זאת לאחר ווידוא כי החרמתם מקובלת עליו וכי יש ברשותו עותקים. במידת הצורך, יש לצלם המסמכים ו/או לקבלם בפקס/דוא"ל במועד מאוחר יותר. את החרמת המסמכים יש לתעד על גבי העדות.

85. **הצגת מסמכים/עדויות** – באם עולה הצורך בעימות העדים הזרים אל מול חומרי חקירה, ובכלל זה מסמכים בעלי אוריינטציה צבאית ועדויות/חקירות מעורבים חיילים שנתנו גרסתם לאירועים נשוא החקירה, יש לקחת בחשבון האפשרות כי חשיפתם של אלו למידע הנידון עשויה להוות פגיעה ביטחונית חמורה ככלל, ובצנעת הפרט וביטחונם האישי של חיילי צה"ל בפרט. אי לכך, במהלך גביית עדותו של תושב זר, חל איסור להציג בפניהם מסמכים בעלי אוריינטציה צבאית, ו/או תוכן חקירתו מכל סוג שהוא, העשוי לשפוך אור אודות נסיבות החקירה והמעורבים בה, אלא באישור מפקד הבסיס בלבד/קב"ם יחידה וכמפורט בסעיפים להלן.

חזרות קצין חיל המשטרה חזבאית הראשי

נובמבר 20' 5002 עמוד 20 מתוך 31 הוראה מס' 5002

86. **סיים העדות** – בתום העדות כאמור, יש ללוות העד הזר עד ליציאתו מתחנת המשטרה/מת"ק. אין לאפשר בכל שלב לעד הזר לשהות בגפו בתוך שטח תחנת המשטרה/מת"ק ו/או בגפו בחדר בו נגבית העדות. במידה ומדובר בעדות פלסטיני, אין לאפשר לעד להיכנס בשום שלב לתוך שטח מדינת ישראל. האחריות עליו, כמו גם על ביטחונם האישי של החוקרים, מוטלת על צוות החוקרים ומפקד המשימה.
87. **תרגום העדות לעברית** – תרגום דבריו של העד משפת אמו לעברית יבוצע על-ידי חוקר מצ"ח/שוטר צבאי השולט באופן רהוט ושוטף בשפת אמו של העד הזר בהתאם למפורט לעיל.

חצת מסמכים לעדים שאינם חיילי צה"ל

88. **חסיכון בחצת מסמכים/עדויות לגורמים חוץ-צה"ליים** – במסגרת עדויות של גורמים חוץ-צה"ליים שאינם חיילים, ייתכן ויעלה הצורך בעימותם של העדים עם חומרי חקירה, ובכלל זה מסמכים בעלי אוריינטציה צבאית, עדויות/חקירות בהם מעורבים חיילים שנתנו גרסתם לאירועים נשוא החקירה. חשיפתם של גורמים אלו למידע מהסוג הנדון עשויה להוות פגיעה בכללי ביטחון מידע ככלל, ובצנעת הפרט של חיילי צה"ל בפרט, ולפיכך יש להפעיל שיקול דעת בהתאם בחצת חומרים אלו, אם בכלל.
89. **איסור חצת מסמכים ועדויות** – לאור המפורט לעיל, אין להציג בפני נחקרים מהסוג האמור כל מסמך או ראיה הכוללים שמותיהם המלאים של חיילים החשודים בביצוע עבירות שונות, או חיילי צה"ל בכלל, וכן לא פרטיהם וכל מידע מסווג צבאי לגורמים אזרחיים, לרבות מסמכים צבאיים העולים על סיווג בלמ"ס.

90. **סייגים ואופן חצת מסמכים ועדויות** – חצת חומרי חקירה מסוג זה, מקום בו החקירה מחייבת זאת, תבצע לאחר מחיקת פרטים מזהים של החיילים (כתובתו, שמו המלא, יחידתו וכו') הן בראשית דף העדות, הן בתחתיתו (חתימות) והן בגוף העדות, על גבי דפי עדות מצולמים שיוכנו מבעוד מועד לקראת מועד חצתם לגורם האזרחי. בנוסף, יש לשים לב כי השמות מחוקים מכל ראיה אחרת אשר מוצגת לגורם האזרחי אשר התייחסותו מתבקשת.

91. **תיעד חצת מסמכים ועדויות** – בתיעוד הדברים על-גבי פרוטוקול העדות, במסגרתה הוצגו מסמכים אלו לגורם האזרחי, יש לציין את דרגת החשוד המוזכר ואת ראשונה של שמו הפרטי בלבד, לדוגמה: "חוקר מצ"ח מציג בפני עדותו של סגן ג' מהתאריך [...]". פעולה מסוג זה תתועד על-גבי מזכר ייעודי שיוכנס לתיק החקירה, בו יבהיר החוקר שבמסגרת חקירת הגורם האזרחי, הציג בפניו עדויות מצונזרות של חשוד מסוים ויפנה אל פרטיו המלאים בתיק החקירה. העדות או הראיה ובה השמות המחוקים, כפי שהוצגה לנחקר, תוכנס אף היא לתיק החקירה.

21
-בלמ"ס-

חוראות קצין חיל חמשטרה הצבאית הראשי

הוראה מס'

עמוד 21 מתוך 31

נובמבר '20
5002

חזרות קצין חיל המשטרה הצבאית הראשי

הוראה מס'

עמוד 22 מתוך 31

נובמבר '20

5002

תיעד מחלק התשאול והחקירה

92. **זיכרון דברים (זכ"ד)** – דו"ח זיכרון דברים (זכ"ד) הינו אמצעי לתייעוד פעולות חקירה שאין אפשרות מבחינה מעשית או משיקולי חקירה לתעדן בזמן ביצועו המדויק. יחד עם זאת, לאור חשיבות התייעוד, תתועד פעולת החקירה בזכ"ד, שישקף את פעולות החקירה ומהלכיה, בסמוך ככל הניתן למועד סיום גביית אמרה / עדות.

93. **מטרת זכ"ד מחלק החקירה** – תכליתו של זכ"ד מהלך החקירה להוות תוספת לאמרתו הכתובה של החשוד, כחלק מחומר הראיות המוגש לבית הדין בהליכים המשפטיים. מטרתו של זכ"ד מהלך החקירה, היא לשמש תיעוד כתוב של התשאול בעל-פה ושל אירועים אשר אירעו בחדר החקירות במהלך גביית האמרה/עדות. זכ"ד מהלך חקירה יכתב כל אימת נערך תשאול בעל-פה שלא תועד על-גבי פרוטוקול האמרה, או בעדויות רגישות שבהן התקיים שיג ושיח, לצד מאורעות נוספים, שלא תועדו על-גבי העדות.

94. **מבנה זכ"ד מחלק החקירה** – חלקו הראשון של הזכ"ד יכלול את מהות התיק ופרטי החקירה. בחלקו השני של הזכ"ד, יפורטו תאריך ושעת הגעת החשוד לבסיס החקירות, בין אם עוכב ובין אם הגיע לבסיס באופן עצמאי. לאחר מכן, יפורטו שעת כניסת החשוד לחדר החקירות ופרטי החיילים ששמרו עליו. בכתיבת זכ"ד מהלך החקירה, אין צורך לחזור ולציין אילו זכויות הוסברו לחשוד אלא מספיק לציין שהוסברו לו זכויותיו, תוך הפנייה לאמרה. חלקו השלישי של זכ"ד מהלך החקירה יכלול תיאור מהלך החקירה, השתלשלות התשאול בע"פ וכן אירועים חריגים נוספים.

95. **תוכן זכ"ד מחלק חקירה** – הזכ"ד יכתב בין אם החשוד הכחיש את החשדות המיוחסים לו, בין אם הודה. מקום בו הודה החשוד במהלך חקירתו, יש לפרט ולתעד בזכ"ד את מהלך התשאול והנסיבות במהלך גביית העדות, בדגש על פירוט חילופי הדברים שהובילו להודאתו. מקום בו הודה החשוד וחזר בו מהודאתו, יש לפרט ככל הניתן את השתלשלות האירועים, נסיבות ההודאה, השלב בו חזר בו החשוד מהודאתו, אמירות אנביות שאמר החשוד, סימני אמת ושקר וכל התרחשות נוספת רלוונטית. מקום בו החשוד הכחיש את החשדות המיוחסים לו בחקירה, ולא היו אירועים חריגים במהלכה, יש לצמצם את דו"ח מהלך התשאול ולציין אירועים אשר התרחשו במהלך החקירה, כמו גם אירועים מיוחדים. במידה ולא היו התרחשויות חריגות, יש לציין זאת גם.

96. **פעולות חקירה נוספות** – פעולות חקירה נוספות שנלוו לתשאול בעל-פה והחקירה, כגון קבלת ארוחות, מתן זכות היוועצות עם סנגור, ביצוע חיפוש בכלים ועל גוף, הסכמה או סירוב לביצוע פעולה חקירתית וכל פעולה מיוחדת או חריגה, יתועדו על גבי האמרה או במזכרים הייעודיים להם, ולא

חוראות קצין חיל המשטרה הצבאית הראשי

נובמבר '20 עמוד 23 מתוך 31 חוראה מס' 5002

כחלק מזכ"ד מהלך החקירה. אין לתעד בזכ"ד מהלך חקירה דברים שנאמרו ונכתבו על גבי פרוטוקול האמרה. היה ונאמר דבר מה רלוונטי שלא נרשם על גבי אמרה, יש לציין בזכ"ד מהלך החקירה. במידה ומדובר במידע מהותי מפיו של הנחקר, יש להוסיפו על גבי האמרה בכדי שהנחקר יאשר בחתימתו בתום האמרה.

97. **תיעוד התנחלות שאינה רלוונטית לתשאול/חקירה** – אין לרשום בזכ"ד מהלך החקירה פרטים שלא נבעו מהתשאול עצמו (לפני גביית האמרה). אם החוקר יצא מחדר החקירות וביצע פעולה מסוימת שלא קיבלה משמעות בחדר החקירות, פעולה זו תתועד בזכ"ד נפרד ולא בזכ"ד מהלך החקירה.

98. **כתיבת זכ"ד מחלק החקירה** – על כל חוקר שנטל חלק בתשאול או חקירת החשוד לערוך זכ"ד מהלך חקירה בעצמו, תוך הסתמכות על זכרונו. אין להחתיים את הנחקר על גבי זכ"ד מהלך חקירה.

99. **תיעוד קולי/חזותי של החקירה** – מקום שבו החקירה מוקלטת באופן קולי או חזותי, ובלבד כשמדובר בהקלטה גלויה או כזו שלא תהיה חסויה בשלבים מאוחרים יותר, ניתן לצמצם באופן משמעותי את זכ"ד מהלך החקירה לחלקי הבסיסיים, תוך ציון שהחקירה, לרבות התשאול בעל-פה, הוקלטה ולהפנות להקלטה ובתנאי שההקלטה כללה את כל שהייתו של הנחקר בחדר החקירות. במקרה מסוג זה, על זכ"ד מהלך החקירה לתעד כל המתרחש מחוץ לחדר החקירות בו בוצע התיעוד, כל מקום שהדבר רלוונטי למהלך התשאול והחקירה. במקרה בו ההקלטה הנה חסויה, יש לבצע זכ"ד מהלך חקירה מלא.

זכות החיוועצות בעורך-דין

100. **נרמח חוקית** – זכות החיוועצות בעורך-דין מעוגנת בסעיף 34 לחוק סדן הדין הפלילי (סמכויות אכיפה – מעצרים), תשנ"ו-1996 (להלן: "חוק המעצרים"), לפיו עצור זכאי להיפגש עם עורך-דינו ולהיוועץ בו. מקום בו ביקש עצור להיפגש עם עורך-דין, או ביקש עורך-דין שמינהו אדם קרוב לעצור להיפגש עמו, יאפשר זאת האחראי על החקירה, ללא דיחוי. בהמשך הסעיף מפורטות הוראות הנוגעות לסמכותו של קצין ממונה להורות בכתב על דחית הפגישה עם עורך-הדין מטעמי צרכי חקירה, שיבוש מהלכי חקירה, סיכול פשע ושמירה על חיי אדם.

101. **נפקות בחוק השיפוט הצבאי** – חוק השיפוט הצבאי, התשט"ו-1955 אימץ בסעיף 1א227 את סעיף 34 לעיל, בעניין חייל שנחקר ושקיימת אפשרות קרובה לוודאי שיעצר. הוראת זו מטרתה להרחיב הזכויות הקיימות בחוק במספר נושאים, ולאפשר את זכות החיוועצות אף לחשודים.

חוראות קצין חיל המשטרה הצבאית הראשי

הוראה מס'

עמוד 24 מתוך 31

נובמבר 20'
5002

102. **מתן זכות החיוועצות במעמד אוזרת החשוד** – עם כניסת החשוד לחדר החקירות, לפני שלב התשאול בעל-פה, תיפתח אמרה כתובה, בה יהיה נוסח האזהרה דלהלן. בעקבות הבהרת זכות החיוועצות לחשוד במעמד תחילת גביית האמרה, אין צורך למלא טופס נפרד של מתן זכות החיוועצות לחשוד.

אני חוקרת מציח // שם החוקרת // עומדת לנבות אמרתך באשר/בנסיבות // פירוט נסיבות מעורבות החשודה/ה בעבירה + סעיפי העבירה המיוחסים ל/ה // זכות לא לומר דבר, דברייך יתעדו תעשיים לשמש כראייה בבית משפט, ואולם דמי כי בית משפט יוכל לחבא בחשבון את שתיתקן. זכות לחיוועצ בערך זין לפי בארתך, או בערך זין מטעם הסגוריה הצבאית בחגם, גם באמצעות שיחת טלפון, בכפוף למגבלות הקבועות בחוק.

[החשודה/ה בחרה לממש את זכות החיוועצות. בן השעות // פירוט טווח השעות בהן שוחחה/ה החשודה/ה עם עורך-דין // שוחחה/ה החשודה/ה עם הסגור // פרטיו המלאים של עורך-הדין //]

[החשודה/ה בחרה שלא לממש את הזכות לחיוועצ בעייד מחטעם // הסיבות בנין החשוד בחר לוותר על זכותו //]

לאחר שקראתי בפני הנ"ל את הכתוב לעיל, הוא/היא אישרה/ה בחתימת/ה כי הבינה את החשד עדוה ואת תוכן האזהרה.

כראייה לנבועת חדברים, באעו על חתתם :

// פרטי וחתימת החשודה/ה //
// פרטי וחתימת החוקרת/ה //

103. **רשימת סגורים צבאיים** – אין הכרח בהצגת רשימת סגורים צבאיים לנחקר, היות והחוקר החוקר הוא שיוצר הקשר הטלפוני עם הסגור הרלוונטי (בין אם סגור פיקודי בשעות העבודה, או סגור תורן בשעות שמחוץ לשעות העבודה). לפיכך, מקום בו יבקש החשוד להיוועצ בעורך-דין צבאי, יבהיר החוקר לחשוד את זהותו של עורך-הדין הצבאי, בהתאם לחוליה המטפלת במחוז השיפוט אליו משתייך החשוד, שמו ותפקידו כסגור צבאי, ויפעל להשגתו.

104. **דרכים למימוש זכות החיוועצות** – חשוד יכול לממש זכותו להיוועצות בעורך-דין הן באופן טלפוני כמפורט לעיל, והן באופן פרונטלי באמצעות הגעתו הפיזית של עורך-הדין ליעד בו מבוצעת החקירה. במידה והגיע עורך-דין למקום בו מבוצעת החקירה ומבקש לפגוש בחשוד, יש לאפשר הדבר ללא שיהוי, אף אם כבר התקיימה שיחת היוועצות טלפונית וככל שהחשוד מעוניין בכך, אלא אם הנחה מפקד הבסיס על מניעת זכות החיוועצות בעורך-דין בבקשתו השנייה של החשוד, בהתאם למפורט בסעיפים הבאים.

חזרות קצין חיל המשטרה הצבאית הראשי

נובמבר 20' עמוד 25 מתוך 31 הוראה מס' 5002

105. **יצירת קשר עם סנגור צבאי** – עם בקשת נחקר להיוועץ בסנגור צבאי, יש לפעול במדרג המפורט להלן. בשום מצב אין למסור את מספרי הטלפון האישיים ו/או פרטיהם האישיים של הסנגורים הצבאיים לנחקרים. במידת הצורך, יש להעביר לנחקר את מספר הטלפון של הסנגוריה המחוזית. היה ובמקרה חריג לא אותר סנגור צבאי, לאחר ביצוע כלל המדרג המפורט כדלקמן, יעדכן מפקד הבסיס את מפקדת מצ"ח בגין האירוע, לטובת עדכון הסצ"ר וקבלת התייחסותו לאירוע:
- א. ראשית יש ליצור קשר עם הסנגוריה הצבאית של הפיקוד הרלוונטי לחשוד (במהלך שעות הפעילות).
 - ב. אם מדובר בשעות שמחוץ לשעות הפעילות, יש ליצור קשר עם הסנגור הצבאי התורן בהתאם לרשימת הסנגורים התורנים.
 - ג. היה ולא היה מענה אצל הסנגור הרלוונטי לאחר מספר ניסיונות לביצוע שיחה, יש ליצור קשר עם סנגוריה פיקודית אחרת או עם הסנגור הבא ברשימת הסנגורים התורנים, עד לקבלת מענה.
 - ד. במקרה בו אין מענה של אף סנגור, יש ליצור קשר עם הסנגור הפיקודי, ובמידת הצורך יש לפנות לסגן הסצ"ר לצורך מציאת פתרון הולם. אם גם סגן הסצ"ר אינו זמין, במידת האפשר, ישלח קצין/נגד חקירות מסרון (SMS) לסגן הסצ"ר, בו יציין בפניה שהוא נדרש לתת מענה ייעוצי לנחקר המצוי בחדר החקירות, וכי אין מענה מצדם כנדרש. יש לפנות גם לסגן הסצ"ר/סצ"ר במקרים בהם הנחקר מתעקש להיוועץ בסנגור מסוים שאינו זמין.
 - ה. אם גם ניסיון זה לא צלח ולא היה מענה של אף גורם בסנגוריה הצבאית, יתעד זאת החוקר על גבי מזכר ויעדכן את מפקד בסיס החקירות. במקרים חריגים אלו, בהם לא מצליחים לאתר אף סנגור צבאי, יבקש החוקר את רשות הנחקר להמשיך בחקירה תוך שיובהר לנחקר כי אין כל סנגור אשר באפשרותו לתת יעוץ. במקביל, בפיקוחו של מפקד הבסיס, חוקר נוסף ינסה לאתר סנגור צבאי לצורך מתן ייעוץ לנחקר.
 - ו. במידה ולא עלה בידי בסיס החקירות לאתר סנגור בהתאם למדרג המפורט לעיל, יש לתעד על מזכר מתאים את כלל הניסיונות לאיתור סנגור זמין ליעוץ לנחקר (מספר שיחות, שעות השיחה וכיו"ב).

106. **יצירת קשר עם עורך-דין אזרחי פרטי** – מקום בו ביקש הנחקר להתייעץ בסנגור פרטי, אשר לא ניתן להשיגו בין אם כי לא עונה לטלפון, או שאינו זמין או מכל סיבה אחרת, יתעד זאת החוקר על גבי האמרה, ויבהיר לנחקר כי באפשרותו להיוועץ בגורמי הסנגוריה הצבאית. הסבר זה ירשם גם הוא על גבי האמרה. במידה והנחקר חפץ בכך, ידאג החוקר להשגת סנגור צבאי. במידה והנחקר דבק בעמדתו להיוועץ בסנגור פרטי, יש לפעול כמפורט להלן:
- א. יש לבצע מספר ניסיונות להשגת הסנגור הפרטי באופן טלפוני ובכל אפיק אחר שעומד בפני הבסיס.

חזרות קצין חיל המשטרה חזבאית הראשי

הוראה מס'	עמוד 26 מתוך 31	נובמבר '20 5002
-----------	-----------------	--------------------

ב. במידה וניסיונות אלו מעלים חרס, יש לתעד את כלל ניסיונות השיחה לסגור הפרטי במוזכר ייעודי.

ג. מומלץ בשלב זה כי מפקד הבסיס יתייעץ עם יועמ"ש מצ"ח, ובמקרה הצורך לבקש את הסכמת הנחקר להמשך בחקירה, תוך שחוקר נוסף ימשיך במאמצי איתורו של הסגור הפרטי. את כלל האמור, יש גם כן לתעד במוזכר כמפורט לעיל.

107. **חיוועצות נוספת עם עורך-דין** – כל אימת שהחשוד מבקש לקיים חיוועצות פעם נוספת עם עורך-דין, לאחר חיוועצות טלפונית ראשונית שמימש, ישקול מפקד הבסיס האם יש מקום לאפשר הדבר, זאת בהתאם לשיקולים הבאים:

- א. האם הוצג לנחקר חשד נוסף?
 - ב. האם חל שינוי של ממש בנסיבות החקירה?
 - ג. האם החקירה הופסקה לזמן ממושך, או שחלף פרק זמן ניכר מהחיוועצות הקודמת?
 - ד. האם החשוד נעצר?
 - ה. חשוב מכל – האם מתן אפשרות חיוועצות פעם נוספת תפגום או תפגע בהתנהלותם התקינה של תהליך התשאול והחקירה, או ימנע ביצועה של פעולה דחופה?
- ככל שנמצא כי ניתן לאפשר לחשוד לחיוועץ פעם נוספת, ניתן לממש את החיוועצות הן באופן טלפוני והן באופן פרונטלי, בכפוף למפורט לעיל.

108. **חיוועצות פרונטלית לאחר מימוש זכות חיוועצות ראשונית** – יובהר כי כאשר מדובר בבקשה לפגישה פרונטלית, אשר הינה חיוועצות שניה לאחר חיוועצות טלפונית, יש לאפשר זאת, ובלבד שמימוש זכות זו תעשה בתוך פרק זמן סביר כמפורט להלן בסעיף 117.

109. **טלפון נייד של עורך-דין** – יובהר כי טרם כניסת עורך-דין לייעוץ פרונטלי בחדר חקירות, יילקח מכשיר הטלפון הנייד שלו, וזאת על-מנת למנוע שיבוש הליכי חקירה. יש להבהיר לעורך-הדין כי אם לא ימסור את הטלפון הנייד שלו, לא תתאפשר כניסתו לחדר החקירות ולפגישה פרונטלית עם מרשו. לאחר קבלת הטלפון הנייד של עורך-הדין, יש לשמרו במגירה נעולה ו/או תחת פיקוח מתמיד בבסיס למניעת גניבה. בתום פגישת עורך-הדין עם החשוד, יש להחזיר לו הטלפון הנייד. כלל השתלשלות זו, לרבות פרטים נוספים לעניין מימוש זכות החיוועצות הפרונטלית, יש לתעד במוזכר ייעודי בנושא.

110. **חוקר שיתוף בין חוקר לעורך-דין** – כל שיחה טלפונית של חוקר עם עורך-דין תתועד באמצעות מוזכר ייעודי לכך שיתויק בתיק החקירה. יתרה מכך, במידה והסגור מוסר הנחיות שונות, לדוגמה

חוראות קצין חיל המשטרה הצבאית הראשי

הוראה מס'

עמוד 27 מתוך 31

נובמבר 20'
5002

דרישה שלא לבצע חיפוש בטלפון הנייד של החשוד, יש לדרוש מהסנגור שהנחיותיו תגענה בכתב, או באמצעות הפקס או בדוא"ל, ומקביל להבהיר לאחרון שבקשותיו בעל-פה לא תטופלנה.

111. **ייצוג על-ידי עורך-דין אזרחי** – בעת פניית עורך-דין אזרחי בבקשה לייצג נחקר במצ"ח, יש לוודא כי ברשותו היתר לייצג בבית-הדין הצבאי, גם אם ההיוועצות היא טלפונית בלבד. ובמידה וסנגור מוסר לחוקר כי ברשותו היתר לייצג בערכאות צבאיות, אך האישור אינו בידו באותו רגע, על מפקד הבסיס לבדוק באופן מקיף אם שמו של עורך-הדין נכלל ברשימת עורכי-הדין המורשים לייצג בבתי הדין הצבאיים. אם שמו מופיע ברשימה, יש לדרוש ממנו חתימה על מסמך ייעודי בו מצהיר כי אלו הם פרטיו, ופרטי המשרד אליו משתייך. יובהר כי באחריות מפקד בסיס החקירה להחזיק בידיו, הן בעותק דיגיטלי והן בעותק מודפס, רשימה מעודכנת ביותר של עורכי-הדין בעלי היתר הייצוג.

112. **עורכי-דין המוסמכים לייצג לפי סיווג של תיק חקירה** – לכל תיק חקירה, ולכל אחד מהמסמכים שבתוכו, ייקבע סיווג בטחוני בהתאם לפקודות הצבא ולהנחיות מחב"ם וקב"ם אכ"א. בהתאם לסיווג זה, ייקבעו סוגי עורכי-הדין אשר יהיו רשאים לייצג בתיק, כמפורט להלן. בכל תיק חקירה, יש לתעד פרטי עורך-הדין האזרחי וסוג ההיתר בו מחזיק:

א. תיקים עד סיווג "שמור" – בעת פניית עורך-דין אזרחי בבקשה לייצג נחקר במצ"ח, בתיק שסיווגו הביטחוני אינו עולה על "שמור" (כולל), יש לוודא כי ברשותו של הפונה רישיון עו"ד, ואין צורך בהיתר נוסף.

ב. תיקים בסיווג "סודי" או "סודי ביותר" – בעת פניית עורך-דין אזרחי בבקשה לייצג נחקר במצ"ח, בתיק שסיווגו הביטחוני הינו "סודי" או "סודי ביותר", יש לוודא כי ברשותו של הפונה היתר מתאים לייצוג בתיק. לעניין זה ישנן שתי קבוצות עורכי-דין:

1) עורך-דין שהינו בעל היתר בלתי מסויג לייצוג בבתי-דין צבאיים, מטעם הוועדה לאישור סנגורים שהתקבל עד שנת 2010 – עורך-דין שכזה רשאי לייצג בתיק מתחילתו. יובהר כי באחריות מפקד בסיס החקירה להחזיק בידיו, הן בעותק דיגיטלי והן בעותק מודפס של רשימת של עורכי הדין אשר קיבלו היתר בלתי מסויג לייצוג בבתי-דין צבאיים שהתקבל עד שנת 2010.

2) עורך-דין שאינו בעל היתר כמפורט לעיל – עורך-דין שכזה נדרש לקבל היתר לייצוג בתיק החקירה הקונקרטי. האישור יתקבל לרוב פרק זמן מסוים לאחר פתיחת החקירה, ועד לקבלתו עורך-הדין המדובר אינו רשאי לייצג בתיק. לאחר קבלת ההיתר הקונקרטי כאמור, יש לשמור עותק שלו במסגרת תיק המשנה. עד לקבלת ההיתר, יש להבהיר לנחקר כי עורך-הדין אינו יכול לייצגו, וכי הוא זכאי להיות מיוצג על-ידי הסנגוריה הצבאית או על-ידי סנגור אזרחי אחר שהינו בעל היתר.

חזרות קצין חיל המשטרה הצבאית הראשי

נובמבר '20 5002
עמוד 28 מתוך 31
הוראה מס'

113. **זכות החיועצות במעמד המעצר** – לצד הסברת הזכויות באמרה כמפורט לעיל, היה והחשוד נעצר במהלך או בתום חקירתו, ימולאו במועד זה כלל מסמכי המעצר, לרבות טופס לעניין מתן זכויות לעצור, לרבות טופס מתן זכות החיועצות עם עורך-דין. במידה וביקש החשוד לממש זכות החיועצות פעם נוספת בנקודת זמן זו, יש לאפשר הדבר ולתעד זאת בטופס האמור.

114. **יצירת קשר עם-ידי עורך-דין שמונה מטעם משפחת החשוד** – מקום בו עורך-דין, אשר מציג עצמו ככזה שמונה מטעם משפחתו של החשוד, מתקשר לבסיס החקירות או מגיע פיזית, על החוקרים למסור לחשוד כי התקשר/נמצא בבסיס החקירות עורך-דין שמונה מטעם משפחתו, ולפעול בעניין זה בהתאם לבחירתו של החשוד. עדכוננו של החשוד יתועד על-גבי פרוטוקול האמרה, ו/או במהלך הקלטת החקירה במידה וזו מצולמת, תוך הבהרה מפורשת כי המדובר בעורך-דין שמונה על-ידי משפחתו של החשוד.

115. **בקשת חשוד ליצירת קשר עם משפחתו לצורך חיועצות בעורך-דין** – במידה ובמהלך החקירה ביקש החשוד ליצור קשר עם בני-משפחתו לצורך קבלת מספר טלפון של סנגור אזרחי, גם אם אינו בגדר עצור, יש לאפשר לו לעשות כן. השיחה תבוצע בנוכחות החוקר, תוך בקרה תמידית שלא מועבר כל פרט אודות החקירה. לחילופין, מומלץ כי החוקר ייצור קשר עם מי מבני-משפחתו של הנחקר לטובת הנושא ובסיום קבלת פרטיו ומספר טלפון של עורך-דין אזרחי. כל התקשרות מהסוג האמור תתועד באופן מפורט על-גבי מזכר ייעודי לכך.

116. **חיסיון עורך-דין-לקוח** – לאורך כל החקירה, יש לשמור על חיסיון עו"ד-לקוח. המדובר באחד מכללי היסוד של ניהול כל חקירה. בהתאם לסעיף 48 לפקודת הראיות (נוסח חדש), התשל"א-1971: "דברים ומסמכים שהוחלפו בין עורך דין לבין לקוחו או לבין אדם אחר מטעם הלקוח ויש להם קשר ענייני לשירות המקצועי ניתן על ידי עורך הדין ללקוח, אין עורך הדין חייב למסרם כראייה". אין לשאול את החשוד על תוכן השיחה שלו עם סנגורו. במידה והנחקר מוסר מידע מתוך שיחתו עם הסנגור, יש לעצור אותו, להבהיר לו שאין הוא חייב למסור מידע זה ולתעד זאת על גבי דף האמרה. במקרים בהם מתקיימת חיועצות פרונטלית בין עורך-דין לחשוד בחדר החקירות בו מותקנות מצלמות, יש לוודא כי המצלמות אינן מתעדות/מצלמות את מהלך החיועצות, כי מסכי המצלמות כבויים וכי אין איש צופה בהם.

117. **שיחוי חקירה עז למימוש זכות החיועצות** – מקום בו חשוד בחר שלא לממש זכותו לחיועצות בעורך-דין, אף לא חיועצות טלפונית, ובהמשך הוא, או מי מטעמו, או עורך-דינו מבקשים לעצור

חוראות קצין חיל המשטרה הצבאית הראשי

הוראה מס'

עמוד 29 מתוך 31

נובמבר '20
5002

את החקירה עד להגעת עורך-הדין לבסיס החקירה לצורך מתן ייעוץ טלפוני או פרונטאלי – ככלל יש לעצור החקירה ולאפשר היוועצות "ללא דיחוי" כלשון המחוקק. אם לא ניתן לממש את זכות ההיוועצות באופן מיידי, יש לאפשר שיהוי בחקירה למשך "זמן סביר" לטובת מימוש הזכות.

118. **"זמן סביר" לשיחוי חקירה לצורך מימוש זכות החיוועצות** – בתי-המשפט פירשו המונח האמור כך שיש להמתין "זמן סביר" להגעת עורך-הדין. כל מקרה ייבחן בנסיבותיו, בהתאם לשיקולים דלהלן, ובהחלטת מפקד הבסיס:
- בקשת/רצון הנחקר.
 - האם החשוד מימש את זכותו להיוועצות טלפונית קודם לכן?
 - טיב החשדות שבבסיס החקירה.
 - דחיפות קיומן של פעולות חקירה.
 - משך הזמן אשר נדרש לעורך-הדין להגיע למתקן החקירות, אל מול הפגיעה ביכולת להשלים ביצוען של פעולות חקירה.
 - מועד הפתיחה בחקירה ביחס למשך הזמן בו האירוע הנחקר היה בידעת הרשות החוקרת.
 - האם הנחקר עצור?

119. **נורמה חוקית לדחיית זכות החיוועצות בעבירות ביטחון** – דחייה של מתן זכות היוועצות בעבירות ביטחון, תיעשה בהתאם לסעיף 35 לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה – מעצרים), התשנ"ו-1996. עבירות ביטחון בהקשר זה, הינן כדלקמן:
- סעיפים 97-103 לחוק העונשין – פרק "בנידה": פגיעה בריבונות המדינה או בשלמותה; גרם למלחמה; סיוע לאויב במלחמה; גילוי החלטה לבגוד; שירות בכוחות האויב; סיוע לשבוי מלחמה; תעמולה תבוסנית.
 - סעיפים 111-116 לחוק העונשין – פרק "ריגול": מסירת ידיעה לאויב; ריגול; ריגול חמור; ידיעה סודית; מגע עם סוכן חוץ; כניסה למקום צבאי.
 - סעיף 143 לחוק העונשין – אימונים צבאיים אסורים.
 - סעיף 144 לחוק העונשין – עבירות בנשק.
 - סעיף 146 לחוק העונשין – מטיף להתאגדות אסורה.
 - סעיף 147 לחוק העונשין – חבר להתאגדות אסורה.
 - תקנות 58, 59, 62, 64, 66, 67 ו-85 לתקנות ההגנה (שעות חירום).
 - סעיפים 2 או 3 לפקודה למניעת טרור.
 - החוק למניעת הסתננות (עבירות ושיפוט)

חזראות קצין חיל המשטרה הצבאית הראשי

נובמבר 20' עמוד 30 מתוך 31 הוראה מס' 5002

י. סעיף 8 לחוק איסור מימון טרור.

120. **קריטריונים ואופן עיטוב זכות החיוועצות בעבירות ביטחון** – בהתאם לדרישות סעיף החוק, דחיית המפגש עם עורך-דין בעבירות ביטחון, כמפורט לעיל, תתאפשר רק אם התקיים אחד מהקריטריונים המפורטים להלן. מקום בו סבר מפקד הבסיס ו/או מפקד המרחב כי יש לעכב זכות היוועצות של חשוד בעבירות ביטחון, ייוועץ מפקד המרחב על כך עם פרקליט המחוז הרלוונטי בטרם קבלת ההחלטה. היוועצות זו תתועד בתיק החקירה במזכר ייעודי ומפורט לטובת העניין:

- א. הפגישה עלולה לשבש מעצרים של חשודים אחרים.
- ב. הפגישה עלולה להפריע לגילוי ראיה או לתפיסתה, או לשבש את החקירה בכל דרך אחרת.
- ג. מניעת הפגישה דרושה כדי לסכל עבירה או כדי לשמור על חיי אדם.

121. **קריטריונים ואופן עיטוב זכות החיוועצות בעבירות שאינן ביטחון** – דחיית המפגש עם עורך-דין, בעבירות שאינן עבירות ביטחון, תתאפשר רק אם התקיים אחד מהקריטריונים המפורטים להלן, לשיקולו של קצין מצ"ח בדרגת סרן ומעלה, לאחר שבוצעה היוועצות מול מפקד המרחב ופרקליט מחוז רלוונטי. ההחלטה תהיה מנומקת בכתב על גבי טופס החלטה בדבר עיטוב פגישה עם עורך-דין, שתימסר לידי החשוד שיאשר את קבלתה בחתימתו. העתק נוסף של החלטה יימסר לאחראי המקום בו יוחזק החשוד במעצר, במידה ונעצר, והעתק זה יתויק בתיק הכלוא:

- א. סיכון החקירה בשל הפסקה/דחייתה – חשוד מצוי בעיצומם של הליכי חקירה ו/או של פעולות אחרות הקשורות בחקירה, באופן שנוכחותו נדרשת כדי להשלים, ועריכת הפגישה עם עורך-דין ללא דיחוי, או מתן זכות היוועצות טלפונית, מחייבת את הפסקתם או את דחייתם למועד אחר, וקצין מצ"ח בדרגת סרן ומעלה סבור שהפסקתם ו/או דחייתם עשויה לסכן, באופן ממשי, את החקירה, רשאי הוא להורות, בהחלטה מנומקת בכתב, שתתועד בכתב, שפגישת החשוד עם עורך-הדין תידחה לזמן הנדרש כדי להשלים את הפעולה, ובלבד שהדחייה לא תעלה על מספר שעות ספורות.
- ב. שיבוש/סיכול מעצרים נוספים ומניעת גילוי ראיות – סבר קצין מצ"ח בדרגת סרן ומעלה שהדבר עלול לסכל או לשבש מעצרים של חשודים נוספים באותו עניין ו/או למנוע גילוי ראיה או תפיסת דבר שהושג בקשר לאותה עבירה, רשאי הוא להורות, בהחלטה מנומקת בכתב, שהפגישה תידחה לתקופה הנדרשת, ובלבד שהדחייה לא תעלה על 24 שעות משעת המעצר.
- ג. שמירה על חיי אדם וסיכול פשע – שוכנע קצין מצ"ח בדרגת סרן ומעלה שהדבר דרוש לשם שמירה על חיי אדם או לצורך סיכול פשע, רשאי הוא, בהחלטה מנומקת בכתב, להורות שלא לאפשר פגישה עצור עם עורך דין, לתקופה שלא תעלה על 48 שעות משעת המעצר.

חוראות קצין חיל המשטרה חצבאית חראשי

חוראה מסי

עמוד 31 מתוך 31

נובמבר '20
5002

"אבות הפסול" בחקירה

122. **הגדרה משפטית** – סעיף 12 לפקודת הראיות קובע כי על הודיה להימסר "חופשית ומרצון" על-מנת שתהא ראייה קבילה. הפסיקה הישראלית הגדירה חמש קבוצות של גורמים העשויים להביא לפסילתה של הודיה, אשר זכו לכינוי "אבות הפסול":

א. שימוש באלימות או באיום במעשה אלימות.

ב. שיטת תחקור בלתי הוגנת.

ג. יצירת לחצים נפשיים בלתי הוגנים.

ד. תחבולה בלתי הוגנת.

ה. פיתוי והשאה.

123. **הגדרה מחותנית** – "אבות הפסול" האמורים לעיל, שמרביתם מנוסחים על דרך השלילה (איסורים), מהווים מושגי "שסתום", קרי כותרות כוללניות העשויות לכלול קשת רחבה של איסורים ודרכי התנהלות בחקירה. לא אחת תעלנה שאלות באשר למה נכלל במסגרת אותם "אבות פסול" ומה לא. אמצעי פסול ייבחנו במבחן אובייקטיבי. במידה ונמצא כי חוקר הפר את "אבות הפסול", תיתכן פגיעה במשקלה הראייתי של אמרתו, ובמקרים חמורים תהיה עלולה להביא אף לפסילתה.